

Leto: V. (III).

Maribor, četrtek 31. januarja 1924.

Štev: 26 (5).

Pripravlja se nov „Markov protokol“.

Radikalci stavijo nove ponudbe Radiću in klerikalcem. — Lorković in Košutič Radić in klerikalci igrajo dvolično igro.

Beograd, 30. jan. (Izv.) Iz zanesljivega vira se doznava, da so stavili radikalci za časa pogajanj za sestavo opozicijskega bloka Radićevcem nove, konkretne ponudbe in predloge za nadaljnja pogajanja. Ponudbe so bile takega značaja, da je poslalo načelstvo HSRS posebno delegacijo k Radiću na Dunaj. Radikalci so v ta namen izstavili polne liste za gg. Košutiča in Lorkovića, ki sta nemudoma odpotovala na Dunaj. Te ponudbe se smatra v parlamentarnih krogih za nov peskus radikalcev za dosego sporazuma med Pašićem in Radićem. V radikalnih krogih se zatrjuje, da je ta akcija obzupščila vse poskuse za osnovevanje opozicijskega bloka. Košutič in Lorković str. sinoci odpotovala na Dunaj.

Beograd, 30. januarja. (Izv.) V političnih krogih so razširjene razne verzije v radikalnih ponudbah Radićevcem. Po vsem izgleda, da tudi v tem slučaju ne gre za akcijo celokupne radikalne stranke, nego za poskus posameznih osebnosti, onemogočiti opozicijski blok. Sporazum naj bi temeljil na sledečih točkah: 1. takojšnja ustavev parcelacije Hrvatske; 2. nove volitve in 3. vse urade in oblasti na Hrvaškem prevzamejo člani Hrvatske zajednice(?)

Ekspozéj finančnega ministra.

Nujnost resolucije o orijentski železnici odklonjena.

BEograd, 30. jan. Današnje sejo narodne skupščine je otvoril predsednik Jovanović ob 10. uri. Na dnevnem redu je bila med drugim tudi interpelacija posl. Veljkovića in tovarišev (tj. celokupne opozicije) glede nakupa orijentske železnice. Predsednik je odredil, da se bo o interpelaciji razpravljalo po rešitvi dnevnega reda.

Po rešitvi običajnih formalnosti se je po prehodu k dnevnemu redu nadaljevala generalna debata o državnem proračunu. Finančni minister je na današnji seji podal obširni, skoraj enourni ekspozé. Tolmačil je, kako je prišlo do tega, da se je lanski proračun kratkoma preuredil v proračun za leto 1924-25. Naglašal je težave z gospodarstvom z dvanaestina mi ter povdarjal, da je predloženi proračun prvi po osvobojenju, ki izkazuje

popolno ravnovesje. Razpravljaj je nato o glavnih postavkah posameznih ministrstev in zlasti povdarjal deflacijsko politiko sedanje vlade, ki od svojega nastopa do danes pri Narodni banki ni najela nikakega novega posojila ter je popolnoma ustavila izdajo novega papirnatega denarja. V proračunu je vpošteval vse državne dolgeve, za katere se je prvotno nameraval sestaviti posebni proračun, tako, da se vsi ti dolгови krijejo z rednimi dohodki. Nato je bila proračunska debata prekinjena. Pri razpravi o Veljkovićeve interpelaciji je vladna večina odklonila nujnost, na kar je predsednik ob 12.30 zaključil sejo. Prihodnja seja je določena za jutri ob 9. uri dopoldne. Na dnevnem redu je interpelacija posl. Lj. Davidovića in tovarišev, glede kuluka.

Zadnji podpisi v Rimu.

Pašić in Ninčić na potu v Beograd.

RIM, 30. jan. (Izvirno.) Ministrska predsednika Pašić in Mussolini ter zunanji minister dr. Ninčić so včeraj ob 20. uri podpisali od ekspertov odobrene konvencije o reškem sporazumu in francosko besedilo o reškem sporazumu. Takoj na to je sprejel Mussolini jugoslovenske novinarje, katerim je podal daljšo izjavo. Med drugim pravi, da znači reški sporazum novo garancijo evropskega miru in je z njim položen temelj za trajno pri-

jateljstvo med obema državama. Ob 21.40 so se zbrali ministri na kolodvoru, kjer sta imela Pašić in Mussolini daljši skrajno prijazni razgovor. Ponoči sta se Pašić in dr. Ninčić odpeljala v Firence, kjer sta danes ostala in nadaljujeta zvečer pot v domovino. Kot častni spremljevalec jima je dodeljen general Bordo, ki bo bržkone imenovan za italijanskega poslanika na našem dvoru.

HUD MRAZ V ITALIJI.

Potresni sunki v Zadru.

RIM, 29. jan. Po vsej Italiji je zopet zavladal oster mraz. V Milanu in Peregami iznaša temperatura — 9 stopinj. Tudi iz Grške prihajajo vesti o neobičajni zimi. Toploter zaznamuje 8—10 stopinj pod ničlo. V Zadru so občutili danes ob 9.40 zjutraj močnejši potresni sunki, ki je povzročil paniko. Posebne škode ni bilo.

BORZA.

Curit, 30. jan. Sklepni tečaji: Pariz 26.35, Beograd 6.60, London 24.63, Praga 16.70, Italija 25.125, Newyork 579.25, Dunaj 0.00816, Sofija 4.10.

Zagreb, 30. Sklepni tečaji: Pariz 3.7975—4.0275, Švica 15.03—15.13, London 3.6978 — 3.7278, Dunaj 0.1217 do 0.1237, Praga 2.5015—2.5315, Italija 3.7825—3.8125, Newyork 87— do 88—, Budimpešta 0.325.

Radikalno-klerikalno nasilje nad slovensko kmetijsko organizacijo.

Maribor, 30. januarja.

Za danes je bil od vladnega upravitelja Kmetijske družbe za Slovenijo napovedan občni zbor te največje stanovske organizacije slovenskega kmečkega ljudstva, ki je pa že celo zadnje leto torišče težkih političnih bojov. Klerikalci ne morejo preboleti, da so izgubili v družbi večino in s tem možnost za izrabljanje družbe v svoje strankarske svrhe. In oni isti klerikalni avtonomisti, ki vedno bljujejo ogenj in žveplo na Beograd, na centralizem in se povsod igrajo kot največje zaščitnike avtonomnih pravic pokrajin in občin in organizacij, ti isti klerikalni avtonomisti so poklicali zoper napredne kmete na pomoč osrednjo vladu. Natvezili so ji, da se vrše v Kmetijski družbi take nerednosti, da je treba stvar od strani vlade preiskati in da se mora občni zbor vsled tega odložiti. In vlada je res odpovedala današnji občni zbor. Kako bi ti isti klerikalci zavpili, ako bi vlada kaj podobnega ukrenila proti kakšni organizaciji, ki bi jo imeli klerikalci v rokah. Kako bi psovali na balkanske, barbarske centraliste in nasilneže v Beogradu!

Tu pa gre seveda za organizacijo, ki jo hočejo klerikalci za vsako ceno dobiti v svoje roke in napraviti iz nje politično ekspozituro svoje stranke. In da to dosežejo, jim pride prav tudi radikalna centralistična vlada, da jih z nasiljem podpira pri njihovih računih. Človek se nehoče spomni na one čase, ko so klerikalni listi pred leti bljuvali ogenj in žveplo na srbsko vojsko, ko pa so se bali v Ljubljani za svojo tiskarno, so poklicali na pomoč to isto srbsko vojsko.

Tako tudi danes. Javno v časopisju in na shodih zabavljajo na Beograd, za kulisami pa se zvežejo z istim Beogradom, da poteptajo avtonomne pravice avtonomne Kmetijske družbe za Slovenijo.

Ne bomo raziskovali, kaj so klerikalci obljubili radikalcem za to uslugo. Brez dvoma pa se je napravila zopet ogabna politična kupčija, ker je dobro znano, da radikalci brez političnih kupčij ne morejo živeti.

Nam seveda za enkrat ne preostane drugo nego da izrečemo najostrejši protest zoper kršenje avtonomnih pravic naše slovenske Kmetijske družbe. Naša stranka je to storila brzojavno na pristojnem mestu. Moramo pa na tem mestu obenem naglasiti sledeče: Dasi imamo tudi mi demokrati med kmečkim ljudstvom danes že močno zaslimbo, se vendar smatra Samostojna kmetijska stranka kot nositeljica napredne misli med kmečkim ljudstvom. A gospodje od te stranke nočejo uvideti niti še danes potrebe skupnega nastopanja z demokrati in se rajši vežejo z radikalci in političnimi mrličji iz Ljubljane proti nam, namesto da bi ustvarili z nami skupno napredno fronto. Kaj jim je prinesla zveza z radikalci, to sedaj občutijo na svoji koži. Morda jih bo največji udarec v obraz vendarle spametoval. Morda bodo vendarle sledili klicu svojih somišljenikov na deželi, ki na vseh shodih odločno in jasno povdarjajo potrebo skupne fronte z demokratsko stranko. Naj si ne zapirajo oči in naj krenejo na pravo pot, predno bo prepozno.

Politične vesti.

* Mussolinijeva in Pašićeva napitnica. V nedeljo dne 27. tm. je bil v palači Venezia v Rimu velik sprejem diplomatov in politikov. Povabljenih je bilo krog 1000 oseb. Ob tej priliki je Mussolini izrekel na čast min. preds. Pašiću zdravico, v kateri je povdaril, da slovesni sprejem jugoslov. državljanov v Italiji dokazuje vroča čustva italijanskega naroda do Jugoslavije. Zaključek sporazuma je obenem zaključek zgodovinske poveljne dobe in začetek nove dobe za srečen razvoj obeh narodov. Napil je našemu kralju, Pašiću in Jugoslaviji. Pašić mu je odvrnil, izrekajoč zadovoljstvo nad uspehom in željo, da ostane pogodba zgodovinski čin in zagotovilo večnega miru in prijateljstva med obema narodoma in naj služi predvsem razvoju trgovinskih stikov in kulturnemu zblizanju ter vzdržanju svetovnega miru.

Tedenski pregled

za naročnike „Narodnega lista“.

Petek, 25. jan. Politično življenje se vrti okrog reškega sporazuma in opozicijskega bloka. Radikalci so v hudi zadregi. Na eni strani jim preti opozicijski blok, na drugi pa nezadovoljnost v lastni stranki. — Med opozicijskimi voditelji se vrše neprestano konferenca. — Pašić in Ninčić sta danes dospela v Rim, kjer so jima priredili svečan sprejem. Jutri se izvrši podpis reškega sporazuma.

Sobota, 26. jan. Podpis reškega sporazuma v Rimu je bil radi tehničnih ovir odgojen. Na Reki se vrše velike priprave za svečano proslavo aneksije Reke. — Vlada si hoče zopet pridobiti avtonomiste in federaliste s tem, da ne izvede razdelitve države na oblasti, pod izgovorom seveda, da so se pri tem pojavile razne težkoče. — Dr. Korošec in dr. Spaho sta danes odpotovala v Zagreb, kjer se bodo jutri vršili razgovori z Radićevci. — Narodna skupščina je danes razpravljala o francoskem posojilu. Opozicija je ostro kritizirala postopanje vlade pri najemanju tega posojila. — V Moskvi je bil ob ogromni udeležbi naroda pokopan prvi sovjetski predsednik Lenin, ki je umrl v ponedeljek.

Nedelja, 27. januarja. Pogajanja z Radićevci v Zagrebu so uspešno končala. Radićevci so sklenili, da pošljejo potrebno število poslancev v parlament, da skupno z opozicijskim blokom preglasujejo vladu. — Podpis reškega sporazuma se je izvršil danes v Rimu, v času, ko so se pri nas vršili protestni shodi zoper ta »sporazum«. — V Zagrebu se je

VSE NAŠE VOLILCE,
ki so bili pri zadnjih volitvah izpuščeni iz volilnih imenikov, nujno pozivamo, da se zglase nemudoma v tajništvo demokratske stranke, Cankarjeva ulica 1. Ob enem pozivamo vse naše pristaše, naj naznanijo tajništvu imena vseh onih, kateri še niso vpisani v volilne imenike oziroma onih, katere je treba brisati iz imenika.

»O, to je še stara reč! Če nimaš boljšega, raje molči!« mu je nekdo zabrusil v obraz, ne vem, če ni bil naš znani hudobec!

Zahteve narodnih jugoslovenskih železničarjev.

Kakor smo že včeraj kratko poročali, se je vršil v nedeljo 27. tm. v Beogradu izredni kongres jugoslovenskih narodnih železničarjev, ki je sprejel soglasno sledeče

RESOLUCIJE:

1. Ugotavljamo, da pri izdelovanju uredbe o razvrstitvi prometnega osebja niso sodelovale niti na njo pristale organizacije Udruženja narodnih železničarjev. Radi tega je potrebno, da g. min. obračaja sprejme vse pripombe, stavljene z naše strani in jih pred predložitvijo zakona parlamentu sprejme v zakonsko besedilo.

2. Smatramo za potrebno, da se pri tečno komisijam, ki imajo nalog, da izdelajo pravilnike o obleki, prosti vožnji itd., zastopniki naših organizacij, da se stvar reši čim pravilneje in pravičnejše.

3. V prečanskih krajih je v veljavi še vemo predvojna nočna doklada, ki znaša od 0.20 do 1.— za celo noč. Ta doklada ni v nikakvi primeri z današnjo dragino in zahtevamo, da se primerno zviša. Ravno tako je kilometraž mnogo preozko odmerjena. Zahtevamo, da se primerno poviša in sicer sorazmerno z virtualno dolžino proge in z višino vozarinske tarife.

4. Kongres z vso odločnostjo zahteva, da se draginske doklade pod nobenim pogojem ne znižajo, ker bi sicer bila ogrožena eksistenca železničarjev in njihovih družin.

5. Analogno s premijami strojnega osebja naj se podeli premije tudi ostalemu osebju po službenem razmerju.

6. Da se zagotovi centralam potrebno strokovno osebje na eni strani, in da se prepreči antagonizem med osebjem na drugi strani, smatramo za potrebno, da se prizna tudi vsemu ostalemu osebju 20-odstotni povisek pod naslovom kakršnih funkcij doklad.

7. Z naredbu generalne direkcije drž. železnice je pogažena pravica na dobavo režijskega premoga za železničarsko osebje. V interesu službe in ustanove same zahteva kongres, da se vrnejo železničarjem vse dosedanje tozadevne pravice. Ravno tako zahteva kongres vrnitev dosedanjih pravic do brezplačne vožnje za vse železniško osebje.

8. Bivši uslužbenci južne železnice, ki so že od 1. septembra naprej v državni upravi, še do danes niso sprejeli za državne uslužbence predvidenih predplovov, kakor njihovi tovariši pri državni železnici. Kongres zahteva, da se tudi njim ta takoj naknadno izplača.

9. Kongres zahteva, da se železniškim vpokojencem kar najhitreje izplača dohodek, kakor se je izplačal vsem ostalim državnim vpokojencem.

10. Kongres zahteva, da se plače kvalificiranih delavcev v delavnicah izenačijo s plačami delavcev v delavnicah v Zagrebu in Nišu. To velja še posebej za delavnice v Mariboru.

11. Da se reši življenje nešteti železničarjev in njihovih družin, ki danes po petih letih še vedno stanujejo po vagonih, zahteva kongres, da se zgrade potrebna stanovanja.

12. Zahtevamo, da se triletna plača delavcem čimprej izplača.

13. Osebje lokalnih železnice naj dobi na podlagi reciprocitete legitimacije ter vse ostale dobrine, ki jih uživajo državni železničarji.

14. Zahtevamo, da se prizna prometnim uradnikom na velikih manevskih postajah kilometraž v oni višini, kakor jo dobivajo njihovi premikači in strojevodje.

15. Zahtevamo, da se uslužbencem po zakonu o ureditvi beogradske direkcije pridobljena pravica očuva in ne krši.

Resolucijo je posebna delegacija izročila ministru za promet.

Dopisi.

Radvanje. Iz naše javne šolske knjižnice se je od 17. XII. 1923 do 24. jan. 1924. t. j. v dobrem mesecu izposodilo 335 knjig, kar dokazuje, da se je začelo prebivalstvo zanimati za slovensko knjigo. Knjižnica bi nujno potrebovala starejše slov. Večernice, Knežev in Zbavno knjižnico Slov. Matice, Krajčev Nar. biblioteko, Gabrščekovo Nar. knjižnico, Ljudsko knjižnico, Slovansko knjižnico, itd. Kdor želi izkazati svojemu narodu dobroto v ti obliki, naj blagovolji knjižnici darovati katero si boji knjižico in sicer v Mariboru v roke uredništva »Tabor«, na deželi pa v roke domačega šol. vodstva, ki bode darovane knjige odpravilo na šol. vodstvo v Radvanje. Sodelovanje za vrnitev odtujenega prebivalstva v okrilje matere Slave je dobro narodno delo. Knjige, ki leže po omarah nerabljene, bi v Radva-

»Pravim potrpljenja! Za golufijo se je sicer maščeval; ali vstopil je v babio službo sedmih dolgih let za plačilo — dušo, kar jaz dobim v eni uri šumne veselice. Po preteku teh let ga je prekanila babja prebrisnost, zapeljala v steklenico, češ, »samo tu not bi še te pred smrtjo rada videla!« Za njim so se zaprla vrata v svobodo, bil je jetnik precej let! Pomislite, kako smešno-sramoten polaj za ves naš častni stan! Eden član lakotije v steklenici za strup pod sliko smrtnjaka! Neka dobra duša ga je rešila in sedaj ga vidim med nami! Končal je z grmečim glasom, z dvignjenima rokama in bliskajočim srdom v očeh obrnjen proti vratom, kjer je čepel že dalje časa naš hudobec.

»Kateri je? Ime!« so kričali po vražje. »Hudiček Smolovec!« je z zadoščanjem za svoje grehe izdal brat brata v nevarnost.

»Kaznujmo ga! Ven ž njim iz našega kraljestva! On ni vreden, da biva med nami poštenjaki!« Pritisnili so omočenega hudobca Smolovca v kot pekla, ga bili s pestmi kakor obsedeni: naval je naraščal, dokler ga niso podrli na tla, se skobacali na kopico, hoteč mu napraviti takoj gomilo.

Sam Lucifer je moral poseči v zmešljavo, da je uredil svojo »urejeno« drža-

nju mnogo koristile znanju slovenskega jezika.

Kamnica pri Mariboru. Zadnji nedeljski dogodek nam je zopet jasno pokazal, da sedajno vodstvo naše občine ne nudi niti najmanjše garancije za javno varnost. Kakor kaže naš nemškonačionalni župan popolno nesposobnost v vodstvu občinskega gospodarstva, ravno tako je nesposoben za vzdrževanje miru in javnega reda. Škoda, katero trpi vsled tega naša lepa slovenska Kamnica, je seveda nepreračunljiva. Že dozdej niso prihajali ob nedeljah izletniki iz Maribora kakor nekoč, po dogodkih, kakoršen se je odigral zadnje nedelje, jih bo seveda še manj. Nekeč je Kamnica slovela po tem, da se je dobilo tu dobro in po cenil vino in radi so prihajali izletniki. G. Wegrinetz je našim krčmarjem zadal smetne udarec s tem, da je naložil ogromne občinske doklade na trošarino in tako seveda gostilničarje prisilil k

vo in slučajnosti v tir. Smolovec, z dvema polomljenima rebroma, se je moral ponižno zadovoljiti, da so ga pri slučajnosti pustili slučajno še živega! Kam pa naj bi se obrnil, če ga poženo iz občine iz pekla? V vice ne sme, v nebesa še manj, na svetu pa je sama smola in hudobija!

»Izza vaše lične zunanosti bruhne takoj vaša sirova notranjost, sramujte se, ker niti za sodnike še niste vzgojeni!« zahrumi Lucifer. »Za svojo sramoto je Smolovec bil že kaznovan! Dalje!«

»Jaz, če bi smel govoriti!« je pričel nek bojazljivec, »bi pripomnil, da sem videl na božjem svetu nas posnemajoče opice-parklje, ki strašijo uboge in nebolne otroke s peklo, ali pa da jih v kakem klancu spuste in na nje namečejo kamenje!« S tem jih odvrčajo od lepih grehov. To je jako važna točka, ki se naj reši še danes!

Sedel je zadovoljen sam s seboj, da mu je tekla beseda brez pogreškov in v misli, da je to najvažnejše vprašanje. Drugi so mu zopet živo pritrjevali: »Tako je, seveda!« A Lucifer je k temu nerešenemu vprašanju pripomnil, da bodo o tem sklepali prihodnjič: »Za danes sklepam današnje slavnostno zborovanje z besedami: Na delo v božji vrt!«

(Dalje prih.)

zvišanju vinskih cen. Tako dobijo danes izletniki v drugih krajih cenejša in boljše vina nego pri nas — in Kamnica izumira. Župan Wegrinetz se sicer izgovarja, da je moral to storiti, češ da se je izdalo za nasipanje obč. ceste 17.500 din. Izvedenci pa pravijo, da to nasipanje ni moglo stati več nego 6—7000 din. Ali je torej treba tako visokih doklad? Vse to je pa mogoče le, ker se vrše obč. seje, tudi ene o proračunu, tako naskrivoma, da živa duša zanje ne ve. — Gosp. župan Wegrinetz pa je obenem tak čudak, da skuša kjerkoli mogoče oškodovati slovenske trgovine sebi na korist. Imamo priče in dokaze, kako je odganjal stranke slovenski trgovki, ki mu leži v želodu; imamo priče, da je proti neki stranki imenoval kruh, ki ga je stranka kupila pri slovenski trgovki, »pocast«, daš on sam jemlje kruh od istega peka. Ali ni to skrajno umazana konkurenca, nevedna župana? — Vse nam kaže na to, da našim par nemškutarjem niza napredek naše slovenske občine, ampak samo za to, da ostane občina v njihovih krempljih. Čujemo celo, da računajo pri tem na pomoč nekaterih manj zavednih klerikalcev. Govori se celo o tem, da je naš g. župan samo zato naložil svoje prihranke v klerikalni posojilnici. Toda ljudstvo je sito robovanja peščici nemškutarjev in bo njihov trud brezuspešen. — Previdno oko.

Rogaška Slatina. Pri upravi zdravilišča je reduciran bivši uradnik materialij g. Ivan Perger, ostane pa še nekaj časa kot dnevničar zaposlen, dokler se dva sorodna obrata ne združita v enega. Letošnja zima je dala tudi tu tako velikim kakor malim precej dela in skrbi. Sankanje je bilo zelo dobro obiskano. Glavno publiko je dal institut Elita. Seveda je bilo tudi nekaj manjših nezgod, katere pa niso bile težkega značaja. Ker je sankanje vsaj pri nas ponchalo, vsled neuporabnosti sankališč, se je mladina speljala na led. Ribnik na otroškem igrališču je kaj pripraven v ta namen. — Ob nedeljah je tam polno veseliga življenja. — Trgovci Ivan Beranič, kateri po 15-letni dobi s 1. aprilom t. l. od nas odhaja, je kupil hišo in trgovino za 500.000 din. v Štorah.

Ivanjkovec. Gospod z brega je v zadnjem »Gospodarju« se dotaknil naših krajevnih zadev. V glavnem je trdil, da je dosednji načelnik Petovar od skupne obrtne zadrage vsled tega odstopil, ker mu ta posel nič ni nesel. Če bi dopisnik vprašal le enega udeleženca dobro obiskanega občnega zbora, bi zvedel, da Petovar ni več član skupne obrtne zadrage vsled natanovitve Trg. gremija in gostilničarske obrtne zadrage za Ormoški okraj in kot nečlan seveda ne more biti funkcionar zadrage. Občni zbor mu je izrekel ponovno enoglasno zahvalo in priznanje za njegovo desetletno uspešno delovanje. Novi načelnik je bil enoglasno izvoljen — dokaz, da je dovolj sposoben in zmožen — če bode smatral kedaj za potrebno koga za svet vprašati — bode to odločil sam. Kar se

tiče konkurence trgovine, nimamo tudi mi nič proti temu, vemo pa, da bode prebivalstvo tam kupovalo, kjer bode ugodnejše — kje pa to bode, to pa bo bodočnost pokazala.

Iz Ormoške okolice. (Edison-Krentz-kino dom). »Taborovim« čitateljem in vsej naši javnosti je še v živem spominu sramotna otvoritev takozvanega »Kato-liškega doma« 11. nov., pod vodstvom »strankinega organizatorja«, znanega penzionista v Ormoški klerikalni posojilnici. Dvorana prvotno namenjena kulturnim prireditvam kmečkega prebivalstva se je že na večer izročila Baku in razkošnemu plesu. V »Slov. Gospodarju« smo pa potem brali: »Po otvoritvi smo bili sicer malo bolj prleško veseli, toda nič zato.« Lep kompliment taka otvoritev in prireditve zaprele! Vsa prireditve je bila z eno besedo — velika blamaža, ki je pokazala popolno nezmožnost in nesposobnost vseh prizadetih »voditeljev«. In to se je imenovalo v Slov. Gospodarju »dan veselja in radosti za vse krščanskosmisleče prireditelje in ljubitelje mladine!« Sklenila se je že baže sprejemba firme »Kato. dom« zaradi žalostnih dogodkov na dan blagoslovitve, nočnega škandala in krvavih tepežev v »pijani krokarski dom«. In kaj zdaj? — Po bahavi napovedi v »Sl. Gosp.« bomo pa zdaj bolj odločno delali je bilo pričakovati — idealnega poleta, da se bo kar vse kadilo, bati se je bilo, da bodo kar vse pohrustali. In glejte, kaj je nastalo iz ponosnega »katoškega doma?« — Krentzov kino! Komaj je bil konec »velike slavnosti«, pa je že ključar Krentz začel dvorano pripravljati za svoj kino. Najprej smo zagledali neko leseno bajtico na strehi. Eni so rekli, da bo pre-kajevalnica, drugi so jo imeli za str.... Za reklamo bi naj skrbele reklamne table po gostilnah, ki si jih je dal Krentz narediti pri Blankeju v Ptuj. Pomislite! Krentz, eden izmed klerikalnih Ormoških »voditeljev«, pa gre k trdemu Nemcu in luterancu Blankeju! Na teh tablicah nam obeta, da bo predstavljal vsako soboto, v nedeljo celo po dvakrat. Na splošno zahtevo tudi večkrat v tednu. (Kako milostljivo!). Predstavljal se bodo vedno najboljši in prvovrstno izdelani filmi. — Vse to je pesek v oči ljudem, ki nič ne vejo. Predstave, kako skuša ženska zastupati moža, objemavanja, poljubovanja, dekoltirane ženske, ki se valjajo po postelji... to imenuje Krentz »najboljše prvovrstne filme!« — Na vabila, ki ih raznašajo po vseh hišah, da Krentz tiskati, da je mladini dostop dovoljen. Vprašamo, od koga ima Krentz dovoljenje za tako pohujšavanje, osobito mladine? Krentzovi filmi z nemškimi napisi so izposojena, obrabljena, razdrapana roba brez umetniške vrednosti. Vrh tega je razsvetljava zelo pomankljiva. Splošna sodba občinstva je že zdaj, da Krentzov kino ne nudi v obče čisto nič vzvišenega, vzgojevalnega, da pomeni celo podjetje samo izkoriščevanje ljudstva. Denar — sveta vladar. Zdj pa primerjajte s tem to, kar so ob-

»Franica, ne ustraši se,« ji je dejal in dvignil starejšo, Ančko, k sebi.

»Kaj se bom strašila, saj si doma. Kmalu bo pripravljeno kosilo, samo še hipec.«

»Franica, kosili bomo morda zadnjič skupaj. Pogrnj mizo z belimi prtom in otroci naj posedejo z nama naokoli.«

Ančka ga je vlekla za goste črne brke, gledala ga z veselimi modrimi očmi in se smejala.

»Kaj imaš danes, Janez, da se tako grdo šališ?« ga je vprašala žena.

Postavil je Ančko na tla, pristopil k drugim trem in prinesel drugega za drugim noter. Primaknil je stole k mizi in jih posadil nanje. Ančka je zlezla že sama gor. Nato je prisedel še oni.

Žena ni vprašala več, prinesla je namizo skromen obed in prisedla.

»V imenu Očeta in Sina in svetega Duha, se je prekrizal mož in odmolil glasno očenaš.«

Potem je zajel in napolnil otrokom lesena torilca. Žena pa je zrla zamišljeno predse, njene oči so vprašale: Kaj ima, da noče povedati? Da se obotavlja z besedo na dan?

»Zajmi, Franica,« je dejal mož, »dobro noč,« in tekne vsem, za slovo.

Jos. Kostanjevec:

Iz cikla: Spomini na leta 1914 in 1915.

I.

Siva, gosta megla se je vlačila okoli hriba, ležla iz doline navzgor. Kakor kača se je začela ovijati samotne hiše pod gozdom, se ovila in ležla više in više. Drobnost je pršlo iz nje, vlažno mrzace. Zadišalo je po snegu, v kratkem bosta bela gora in breg. In potem ne bo več izhoda od tukaj, kakor v grobu se bo počivalo vso dolgo zimo. Lani je že šlo, se je pretolklo, mož je delal gaz dan za dnem, in tako se je vsaj enkrat na teden prišlo do prvih skupnih koč, do prodajalne, do cerkve. Toda letos, kaj bo letos, ako nas zamete tako kakor lani leto? Pred tremi meseci je odšel, poslovil se od nje in od štirih otrok, in Bog ve, kdaj se vrne. Kam? Na vojsko. Tako je razmišljala Franica v koči samotni.

Kako je že bilo tisti dan, tisto nedeljo zjutraj? Od maše je prišel, razgret in zasoplen. Visoko gori je stalo sonce in se smejalo ter zlatilo setve in jih zorilo. Tako toplo je bilo naokoli, tako gorke v srcu.

jubljani v Slov. Gosp. št. 50, 51. V tem katoličnem domu bomo odsele zborevali, se poučevali, se veselili, in posebej želimo, da naša mladina uporablja dom v svojo izobrazbo in plemenito pošteno zabavo, pa boste rekli: Gospod, usmili se nas! Kmetje, ki ste vozili za »katoliški dom« zastoj gramoz, pesek, darovali stavbeni les in denar, dočim Ormoški »voditelj«, kakor znano, niso darovali niti enega klica, ali pa samo malekosti, ali se vam pdirajo oči?

Mala nedelja. Bralci poročila o ljubzenski tragediji v tukajšnji okolici bodo gotovo mislili, da vladajo pri nas skoro divjaške razmere. Res imamo za beležiti v zadnjem času precejšnje izbruhe povojne surovosti, katerih pa tudi v drugih krajih ne manjka. Upamo, da se v doglednem času razmere izboljšajo. — Prosvetno delo je treba poglobiti; knjižnica sicer posluje, žal pa ne najde zadostne podpore niti pri onih, ki bi morali s požrtvovalnim delom prednjačiti. Dela za dogotovitev društvenega doma se nadaljujejo in bodo letos končana, kar bo gotovo mnogo pripomoglo k razširjenju izobraževalnega delovanja. Nastanjen je pri nas tudi gospodarski tečaj, ki je hvalevredno obiskan in bo v gospodarski izobrazbi gotovo dosegel svoj namen. Pri pošti nam hočejo odvzeti dnevno dostavitev, kar pa v ožgled veljiku prometu nikakor ni upravičeno. Ljudstvo je razburjeno in ne more razumeti, kako je pri ogromnih poviških davkov in taks sploh mogoče, odvzeti ljudstvu še dosedanje pravice. Istotako hočejo razpustiti tukajšnje orožniško postajo. Toda odločujoči faktorji morajo uvideti, da bi bila razpustitev pri teh razmerah mogoče usodepoln korak.

Zibika. Tukaj je bilo v pretečenem letu rojenih 48, umrlo 36, poročenih pa 26 parov. Dne 21. tm. se je poročila kmečka hči Jerica Guzaj v St. Janžu v pos. sinom Gotthartom Lebničnik pri Sv. Lovrencu v Šmarju. Želimo obilo sreče!

Sv. Štefan pri Šmarju. Ljudska knjižnica ima v nedeljo 10. svečana svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

Dramlje. Dne 2. in 3. svečana priredi drameljska mladina tri šaljive enodejanke s petjem v šolskih prostorih v Dramljah ob 14. uri. Pevske točke proizvajajo moški in mešan zbor. Čisti dobrih je določen v dobrodelne namene. — Ljubitelji mladine in dobrotniki iskreno vabljeni. V krčmi bode za jed in pijačo

Prestrašila se je, nekaj tesnega ji je leglo na srce in težega.

»Kaj govoriš v ugankah, Janez?... Kam pojdeš?... Čemu nas misliš zapustiti... ali nismo vsi tvoji?«

»Vsi tvoji, je ponavljal najmlajši debeloglavec z okornim, še ne uglejenim jezikom.

Janez se je zameglilo oko; pogledal je okoli sebe kakor bi prosil pomoči, a od nikoder je ni bilo. Počasi je zajemal, jed je ostajala v grlu, beseda ni hotela na dan. In kakor njemu, tako se je ustavilo počasi vsem, do polovice polna skleda je stala na mizi.

»Jejte, otroci... jej, Franica,« je silil Janez. »Kaj vam je, ali niste lačni?«

Žena ni odgovorila, ničesar, samo čakala je. Zdelo se ji je, da visi nekaj groznega v zraku nad njimi, velika pošešast z dolgimi, neštevilnimi in ostrimi kremplji, tipajočimi okoli, vedno nižje segajočimi. Sedaj, sedaj se morajo započeti v meso in trgati... trgati...

Janez je potegnil iz žepa steklenico vina, stopil po kozarec in natočil.

»Spodobi se, da tudi pijemo danes. Bog s teboj, žena, Bog z vami, otroci!« Izpil je naglo in natočil ženi.

»Ne pijem prej, da poveš, kaj je.«

Janez je gledal skozi okno, kjer so žumele jablane, kjer so se pregledavali kosi in v ozadju plaval beli oblaki, hiteli dalje, Bog ve kam. Tudi on pojde Bog ve kam, čez daljne planjave, čez zelene travnike, bele vode in črno lesovje. Se li vrne še kdaj?

Obrnil se je naglo, sunkoma, in dejal:

»Vojska je izbruhnila...«

Zaplakala je kakor otrok in se privila k njemu...

Molče se je Janez popoldne poslavljaj od domače grude, lepe in od Boga blagoslovljene. Težko mu je bilo kakor ti-

preskrbljeno, za kar jamči znano ime Jarnovič mlajši.

Iz Šmarja pri Jelšah. Od naše lepe šmarske doline, katero opeva narodna pesem, da je »polna kruha in vina«, se sliši le redko kedaj kaka novica. Človek bi mislil, da je v Šmarju edina zanimivost to, da vozi oni vlačič dvakrat na dan iz Rogatca na Grobelno in nazaj, da se vrši letno par sejmov in cerkvenih shodov ter da se ljudje prav pridno tožarijo ter hodijo vsled tega okrog sodnijskega poslopja in Detičekove gostilne. Ali to so vsakdanjosti, ki obstojajo že toliko let in so le naravna potreba normalnega življenjskega razvoja. — Oglejmo pa si Šmarje nekoliko bližje in to v pogledu na prihodnost. Ta trg, dasi je majhen, obeta postati v doglednem času precej zanimiv oziroma dosti bolj promet, odkar smo doznali, da se je sklenilo v ministristvu notranjih poslov, nastaniti v Šmarju novo srezko oblast, kateri bi imeli pripasti dosedanj šmarski, rogaški in kozjanski sodni okraj. Pozdravljamo vsi z veseljem ta sklep ministristva. Skrajni čas je že bil, da se preobsežni celjski politični okraj, ki je izgledal, vzeto v majhnem merilu, kot velika ruska država, enkrat razdeli ter da nastaneta iz njega po priklopitvi par drugih sodnih okrajev, dva politična okraja. Do sedaj je moral človek, ki je imel opravke na glavarstvu, hoditi iz periferije okraja do sedeža okrajnega glavarstva kar po cel dan. Ako pa dobimo srezko oblast v Šmarje, pa se bo iz najoddaljenejših krajev bodočega političnega okraja prispelo do sedeža urada v 4 do 5 urah. Pa tudi v pogledu na poslovanje bo isto manj obširno ter v vsakem pogledu pospešeno, kar bode gotovo le strankam na korist. Vendar pa moramo tem ugodnostim nasproti žal ugotoviti, da se bomo imeli pri ustanovitvi nove srezke oblasti v Šmarju boriti s precejšnjimi težkočami. In te težkoče bodo nastanitev urada in pa uradniškega osebja. Kar se tiče urada, samega, bi se dal isti za prvo silo nastaniti v sodnijskem poslopiu, vsaj za nekaj časa. Kajti da bi država gradila novo uradno poslopje, na to pri danih razmerah v doglednem času ni misliti. Toda kam z uradničtvom? To je problem, ki se ne bo dal kar zlahka rešiti, kajti naši tržani kažejo za to premalo dobre volje. Že sedaj se le težko dobi družinsko stanovanje, kaj še le potem, ako naenkrat privre osem do deset oženjenih uradni-

stikrat, ko se je poslavljaj od matere, preden so zabili pokrov na njeno krsto.

Tam v začetku dolge njive je bila zasajena v črno zemljo lopata in zraven nje motika. Navskriž sta stala ročaja in maravnost kvišku sta gledala proti solncu.

»Ne spravi ju, ostaneta naj tam, dokler se ne vrnem,« je dejal, in žena je prikimala...

Se danes gledata ročaja v začetku njive proti solncu, vsa črna in prepere-la. Gledata na pot, ki se vije navzgor proti hiši... čakata... a Janeza, gospodarja ni in ga več ne bo...

—□—

Sokolstvo.

M. Kovačič:

Obvezna predavanja.

Poslovnik kult.-prosv. odseka za Sok. društva v Mariborski Sok. župi predvideva (v točki 13.) tudi obvezna predavanja. Kdor je zasledoval češko sokolsko literaturo, je mogel opaziti tam že dolga leta poročila o njih. Pri nas so postala aktualna, odkar smo uvedli preizkusno dobo, ki traja 3 mesece. Član češke sokolske organizacije je mogel postati po prestani preizkusni dobi le tak, kdor se je mogel izkazati, da je slišal obvezna predavanja. In zato ta uvedba tudi pri nas! Gori imenovani poslovnik določa za eno leto le 4 obvezna predavanja in s tem od našega članstva gotovo ni zahtevanega preveč. Logično bi marveč bilo, da se jih vrši v letu 16 in to vsak četrti mesec po 4, da se more po preteku preizkusne dobe novo priglasišnim bratom in sestram priznati članstvo: v januarju za članstvo, priglasišnim v mesecih oktober, november in december prejšnjega leta; v aprilu za priglasišence v mesecih januar, februar ter marec itn.

kov z družinami, vendar pa ne smemo takoj obupati ter vreči puške v koruzo. Tudi te težkoče se bodo dale prevladati, samo če se bodo naši tržani zavedali, v kaki meri se bode trg povzdignil z ustanovitvijo srezke oblasti in kake koristi bodo imeli od tega posebno trgovci in sploh obrtniki. Da bi se povoljno rešilo to stanovanjsko vprašanje, bode predvsem morali posamezni lastniki hiš skriti svoja lastna stanovanja na skrajni minimum, vse razpoložljive prostore pa prepustiti v najem. — Nadalje je v trgu par lepih družinskih stanovanj od bivših uradniških družin, ki pa so že dolgo časa odsotne. Ta stanovanja so zaprta in zasedna s pohištveom ter se uporabljajo takorekoč za »skladišča«. Tukaj bo morala stanovanjska oblast vzeti vajeti v roke ter napraviti red. Potrkati bo treba enkrat na vrata stare šmarske grajščine Jelše in še morda kje drugje, pa bo stanovanjsko vprašanje rešeno in uradništvo, ki ima priti bode pod streho. Eventuelna manjkajoča stanovanja pa se bodo dobila še v bližnji okolici.

Torej gospodje tržani in občani, dogovorite in posvetujte se že sedaj o tem, da pozneje, ko se bode lepega dne glasilo: okrajno glavarstvo imamo v Šmarju, ne bo potreba predolgih debat in kimanja z glavo.

Kar se tiče ostalega življenja, pa je v Šmarju postalo posebno letošnje zimo precej živahno. Naš dični Sokol, ki šteje lepo število članov in članic, deluje pod vodstvom staroste g. dr. Hrašoveca in načelnika gosp. Bevca prav pridno. Priredil je lansko jesen v društveni dvorani pri Habjanu par iger, ki so se obnesle nad vse dobro. Tudi to zimo se bode priredilo par iger in sicer priredi eno Sokol, drugo pa Čitalnica. Upamo, da zadobi ljudstvo, posebno okoličani za ljudski oder zanimanje ter da se teh prireditvev kar v največjem številu udeleži. Naši igralci pa se bodo potrudili, da občinstvo v vsakem oziru zadovolje. Nadalje se je ustanovil pod okriljem čitalnice ter pod vodstvom zaslužnega gosp. Ferlineca po dolgem času zopet pevski zbor in to na inicijativo načelnika čitalnice g. živinozdravnika Goljarja, gosp. sodnika Rebule ter g. Stupica. Pevski zbor se prav lepo razvija, ker zastopa pevovodjo v njegovi odsotnosti naša brhka gđ. Zinka in se vaje vrše redno trikrat na teden. Kar pa je najnovejše, to so plesne vaje, za katere kaže posebno

Zakaj pa se naj zahteva od novo sprejetih članov absolviranje obveznih predavanj? Izkušnja uči, da se še vedno nahajajo Sokoli, ki so to le bolj po imenu nego v resnici. Menijo namreč, da so storili dovolj, ako so odrahtali blaginju letino. Da pa pomeni Sokolstvo pravzaprav celoten svetovni nazor, o tem se jim niti ne sanja. Najdejo se taki, ki nimajo niti najmanjšega vpogleda v razvoj Sokolstva in njegovo zgodovino niti ne poznajo njegove organizacije. Končno menijo nekateri, da je ideal Sokolstva postati akrobat cirkuških zmožnosti, o pravem namenu sokolske telovadbe pa niso poučeni, bodisi da se jim ni nikoli nudila prilika, da se o tem natančneje poučijo, bodisi da so izšli iz krogov, v katerih se na pravo sokolsko vzgojo — telesno in duševno — ni polagalo dovolj važnosti, ampak se je v njih gojila le in zgolj telovadba.

Obvezna predavanja morajo zato obsegati četverno snov. Logični temelji tvorijo predavanje o ideji in namenu Sokolstva vzgajati — ljudi ter o stališču, ki ga zavzema Sokolstvo napram raznim dnevnim vprašanjem, napram politiki itn. — Drugo predavanje naj oriše nastanek in razvoj Sokolstva, njegovo ustanovitev po blagovestnikih Tyršu in Fügnerju, njegov razmah in upadek ter zopetni dvig, pomen med vojno in sedanjo razširjenost. — Tretje predavanje oriši, kako je Sokolstvo ogromna zgrada, temelječa na posameznikih, članih in članicah; katera je naloga in dolžnost ter pravica odborov, odbornikov, odsekov in njegovih članov; kako in na kakšni podlagi so društva združena v župo, župe pa v savez; krona pa, da je Savez čs. - js. Sokolstva, iz katerega se naj izcimi Slovenski Sokolski Savez. Dasi ne gojimo osebnega kulta, se vendar spodobi, da pozna vsak(a) Sokol(ica) imena naših najvišjih funkcionarjev. — Končno pre-

mladina veliko zanimanje. Pa tudi starejši se teh vaj udeležujejo. Ples podružje naša nad vse agilna gđ. Vida, kateri bode v kratkem času uspelo naučiti mladino in to teoretično in praktično, kako se dajo »noge premikati na umeten način«. Pleše se kolo, četvorka in še drugi umetniški plesi in ljudem gre to delo izpod rok, da se kar kadi. Zahvaljujemo se vsem požrtvovalnim kulturnim delavcem, ki se trudijo za izobrazbo in napredek naroda ter jim kličemo: pristrčni »Zdravo!« Le tako naprej.

Koroške vesti.

Prevalje. — Dne 22. januarja 1924 je nenadoma preminul na srčni kapi v orožniški vojašnici tukajšnji orožniški postaje vodja, 42 letni narednik Jakob Wutte. Pokojnik, kateri je zapustil vdovo z dvema nepreskrbljenima otrokoma, je bil pri tukajšnjem občinstvu zelo priljubljen, ker je bil eden izmed najlojliših varnostnih organov, kar dokazuje nenavadno velika vdeležba njegovih stanovskih tovarišev, tukajšnjega uradništva in drugega občinstva, ki ga je spremlilo dne 24. tm. na njegovi zadnji poti. Težko prizadeti rodbini izrekamo iskreno sožalje, pokojnika pa ohranimo v trajnem spominu.

Guštanj. Zelo pametni morajo biti naši rdeči občinski možje s tajnikom vred, ki si ne znajo niti tolmačiti dopisov in najbrž ne znajo tudi čitati in pisati. Te dni je prišel od ministra vojske in morarice odlok na občino, ki pojasnjuje, da minister na prošnjo nekaterih društev ne more dati strelskim in sokolskim društvom orožja na razpolago. Obč. možje pa so si ta odlok tako tolmačili, da je tukajšnje »Sokolsko društvo« zaprosilo za orožje, katero bi uporabljali (po njihovem mnenju) proti Svobodašem. Gospod K. in J. Nismo nikaki teroristi in pretepači. Mogoče sodite po vaših članih? V prihodnjem pa prečitajte dobro odloke, ali pa si najmite drugega občinskega tajnika, ki bo dobro znal slovenski, ker drugače bomo povedali še kako lepšo o guštanskem občinskem svetu.

Guštanj. Tu pri nas je neki Nemec O., ki je iz veselja, da je dobil nemško povabilo za prireditev tukajšnje požarne brambe, daroval kar 100 D v namen prireditve. Ali ne bi bilo pametno, da bi za vedno šel v blaženo Germanijo, kjer bi imel priliko dobiti večkrat nemška povabila?

davanje naj pokaže, da je sokolska telesna vzgoja, če hoče biti res sokolska, vsestranska, ki razvija vse človekovo mišljenje, temelji na estetičnih načelih in služi višjemu namenu po antičnem principu »Mens sana in corpore sano!«

S tem kratka utemeljitev za točko 13. gori omenjenega poslovnika in obenem v veliki potezali okvir, v čigar obsegu se naj izvedejo obvezna predavanja.

Predavanja. ki so na razpolago Sokolskim društvom in odsekom v področju Mariborske Sok. župe:

Br. Čiček (Hoče) — ideja in zdravstveni pomen Sokolstva.

Br. Ferjančič — nacionalna in sokolska zgodovina.

Br. Gruntar — kulturna geografija Jugoslavije.

Br. dr. Heric — fiziološka stran človeškega telesa.

Br. dr. Kraševac: Kako so pripravljali Čehi svojo samostojnost (s posebnim ozirom na Sokolstvo).

Br. Novak — ideja in zgodovina Sokolstva.

Br. dr. Pivko — isto kakor tudi posamezne tehnične panoge.

Br. Schaub — kakor br. dr. Pivko.

Br. Sernec Janko — nacionalna zavest.

Br. dr. Šnuderl — nacionalna in politična vprašanja.

Br. dr. Kovačič — ideja Sokolstva in njegovo stališče do vprašanja vsakdanjega življenja.

Ako želi kako društvo (ali kak odsek) katero gornjih predavanj ali si specijelno želi kakega predavatelja, naj naznani to Mariborski Sok. župi pravočasno, tako da dospe dopis vsaj 8 dni pred dnem, določenim za predavanje, na župni sedež.

Načelnik župnega kult. - prosv. odseka.

Mariborske vesti.

Maribor 30. januarja 1924.

m Novinarska vest. Glavno uredništvo »Marburger Zeitung« prevzame s 1. februarjem g. Mirko Golob.

m Himen. V nedeljo dne 27. jan. t. sta se v frančiškanski cerkvi v Mariboru poročila g. Anton Osrajnik, p. d. Šošnar, veleposesnik v Janževem vrhu in ga. Marija Pavalec, posestnica v Ruperčah. Kot priči sta nastopila za ženina g. Fr. Cenc, zemljeknjižni vodja v p. v Mariboru in za nevesto dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru.

m Prihod češkoslovaških gostov. Generalni konzul dr. Beneš se pripelje na ustanovni zbor Lige jutri v četrtek 31. t. m. v Maribor s praškim brzovlakom ob 14.49. Poleg tega se pripeljeta iz Prage generalni tajnik centralne Lige dr. Miroslav Kautsky in tajnik Lige iz Bratislave Josef Hudeček z dunajskim brzovlakom v četrtek ob 13.34. Odbor Lige bo odlične goste z zastopniki Lige pričakoval na kolodvoru.

m Prvoboritelji jugoslov. - češkoslov. zbližanja iz Prage dr. Kautsky v Mariboru. Centrala češkoslov.-jugoslov. Lige iz Prage nam je včeraj ekspresno sporočila, da se udeleži četrtkovnega ustanovnega zbora Lige v Mariboru osebno celo generalni tajnik centralne Lige iz Prage kapetan v rezervi g. dr. Miroslav Kautsky, ki se pripelje v Maribor z dunajskim opoldanskim brzovlakom dne 31. t. m. ob 13.34. O odličnem gostu doznavamo sledeče: G. dr. Miroslav Kautsky je generalni tajnik centralne Češkoslov.-jugoslov. Lige in eden izmed ustanoviteljev Jugoslovanske komisije v Pragi, ki je od 1. 1919 skrbela za zdravi razvoj češkoslov.-jugoslov. prijateljstva in dala inicijativno za ustanovitev Lige. Kot šef inozemskega oddelka ministrstva narodne obrane je bil eden izmed iniciatorjev vojaške zveze republike Češkoslovaške s kraljevinami Srbom, Hrvatim in Slovenecem in z Romunijo sodeloval je tudi pri sklepanju sedanjih politično-vojaških stikov med obema državama. Obe vladi sta ga že ponovno odlikovali. G. dr. Kautsky je tudi vojaško-politični sodrnik »Lidovych Novin«. — Pozdravljamo odličnega gosta v Mariboru in želimo, da bi mu bivanje v krogu tukajšnjih prijateljev češkoslov.-jugoslovanske Lige zapustilo najboljše vtise!

m Pridite točno ob 20. uri na zborovanje J.-Č. Lige, ker bomo v ozirom na navzočnost odličnih gostov generalnega konzula dr. Beneša, gen. tajnika centralne v Pragi dr. Kautsky in tajnika Lige iz Bratislave g. Hudečka s sporedom točno pričeli. Je pa tudi v interesu vsakega udeleženca, da pride točno, ker sicer radi omejenega prostora v restavraciji ne bo dobil mesta. Udeležence prosimo, da se do konca zborovanja vzdrže kajenja, ker v dvorani ni ventilacije. Ustanovni zbor mora biti v vsakem oziru dostojanstven. Zborovanje se prične s češko himno, nadalje koncertne in pevske točke sokolskega orkestra, pri katerem sodelujejo to pot polnoštevilno godbeniki Češkega kluba in Devovega kvarteta, slede po govoru dr. Pivka.

m Tretje predavanje g. Rudolfa Crniča v Mariboru. Kakor smo že sporočili, bo dne 4. februarja predaval v Ljudski univerzi g. Rudolf Crnić iz Zagreba. Naslov njegovega predavanja: »Sedanjost in bodočnost našega pomorstva« napoveduje cel kompleks aktualnih in veljavnih vprašanj, tičočih se uloge, ki jo ima Jugoslavija na morju. Od spretnosti, s katero bo naš narod znal izrabiti svojo situacijo na Adriji, zavisi v nemali meri njegova bližnja in daljna bodočnost. Kakor dosedanja predavanja, ki jih je imel g. Crnić v Mariboru, tako bo tudi to predavanje zelo zanimivo. G. R. Crnić je priznani pomorski publicist, urednik revije »Jugoslov. Pomorac«, tajnik »Kluba jugoslov. pomoraca«, poročnik trgovske mornarice itd. Njegovi članki o pomorstvu izhajajo v vseh uglednejših srbohrvatskih listih. Temperamentnost, s katero ume g. Crnić oživetiti tudi na videz najbolj suhoparno vprašanje, nam daje jamstvo, da bo njegovo predavanje o enem najaktualnejših problemov naše države ne le poučno, ampak tudi zanimivo in mikavno. Tem večji povdarek daje predavanju pomorskega strokovnjaka čas, ob katerem se vrši: neposredno po sklepu italijansko-jugoslovanske pogodbe, ki daje nove direktive našemu razvoju na Jadranu.

m Občni zbor društva za podporo revnih učencev, ki bi se imel vršiti v nedeljo, dne 27. januarja v prostorih deklarišče meščanske šole v Cankarjevi ulici, se je moral radi premajhne udeležbe preložiti. Kljub temu, da šteje društvo 1500 članov, se je za občni zbor sestal jedva odbor sam. Občni zbor se vrši radi tega nepreklicno v ponedeljek, dne 4. febr. ob pol 20. uri v istih prostorih in je pričakovati tokrat številnejše udeležbe.

m GOSPODARSKO IN POLITIČNO DRUŠTVO ZA KOLODVORSKI OKRAJ ima v sredo dne 30. jan. 1924 ob 8. uri zvečer prijateljski sestanek v gostilni »Puntigam« v Mlinski ulici. Na dnevnem redu je poročilo o gospodarski enketi v Zagrebu in referat o upravno-politični izgradbi naše države. Razun tega bo g. prof. dr. Pivko nadaljeval čitanje odlomka iz svoje knjige »Vulkanska tla«. Somišljeniki in prijatelji društva dobrodošli!

m Willede Margilles, največja muzikalična senzacija, igra 32 instrumentov, pride 1. februarja t. l. v Maribor in gostuje v Klub-baru.

m Tečaj za strojepisje in stenografijo. Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začnejo z dnem 4. februarja t. l. zopet novi tečaji za strojepisje, slovensko stenografijo ter nemško stenografijo. Enostravno, dvostavno in ameriško knjigovodstvo se poučuje privatno. Vpisovanje in poljanila v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat. Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

m Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 20. jan. do 26. jan.: Erisipel: ostal 1, ozdravljen 1, paratifus: ostal 1, umrl 1, Skrlatinka: ostalo 7, novih 2, ozdravljen 1, umrl 1, ostane 7, norice: ostalo 2, ozdravljen 2.

m Mestno kopališče je radi praznika v soboto zaprto. Za to je parna kopel v torek, četrtek in petek za gospode, v sredo pa za dame.

m Prihodnja carinska konferenca se vrši v četrtek dne 31. jan. ob 20. uri v običajnih prostorih državne trgovske šole. Interesentje se vabijo, da se te konference v obilnem številu udeležijo, da ne bode tako slabo obiskana kot zadnjič. — Trgovski gremij.

m Mladi »komunisti«. Takozvana neodvisna delavska stranka, kateri je že povsod drugod spodletelo, se je sedaj spravila na nerazsodno mladino ter jo skuša ujeti v svoje mreže. Pred par dnevi je vodstvo stranke sklicalo v Ljubljani shod obrtniških vajencev in vajenk, na katerem so nameravali razni govorniki hujskati mladež zoper izžemanje mladine s strani mojstrov. Ljubljanska policija je shod prepovedala. Ker torej v Ljubljani niso imeli sreče, so poslali pripravljene lepake, z mrtvaško glavo in kričaviimi frazami o izkoriščanju vajencev in vajenk ter o verižnikih avtomobilov, v Maribor, kjer so jih najeti ljudje nalepili po šolah. Shod bi se imel vršiti v Ljudskem domu, toda policija ga je prepovedala. Kljub temu pa se je zbralo ob določeni uri pred Ljudskim domom 200 fantičkov in deklet, vsi pod 15 leti. Policijski uradnik jih je pozval, naj se razidejo, na kar so odgovorili, nahujskani od »voditeljev« z žvižgi in pristno komunističnimi klici. Hoteli so prirediti po mestu demonstracijo, toda policija jim je zabranila prehod čez most. — Tako je ta komunistična prireditve tokrat padla v vodo. Obsodbe vredno pa je početje takozvanih »ljudskih voditeljev«, ki skušajo z votlo določimi frazami hujskati nerazsodno mladino, mesto da bi jo navajali k delu.

m Vsem pri športnem klubu »Maribor«. Športni klub »Maribor« ima svoje društvene shrambe v neki baraki v Samostanski ulici. Te dni sta dva v bližini stanujoča moža opazila, da je baraka odprta. Obveščeni čuvar je ugotovil, da manjkajo razni predmeti in nekaj obleke. Po tozadevnem obvestilu se je vršila preiskava tudi pri vojakih, ki so stržili barake. In res so se našli vsi ukradeni predmeti. Nekaj je bilo skritih pod deskami v stražnici, nekaj pa so jih imeli vojaki skritih pod obleko, da bi jih pri zamenjavi straže odnesli v vojašnico. Krivci so izročeni vojaški oblasti v nadaljno postopanje.

m Kako je mariborski mesar po ceni kupil telico. Nek mariborski mesar, ki ni pri zdravi pameti in je pod kurateljo, je kupil od kneta Antona Hojnika pri Sv. Križu levo telico. Drogila sta se, da mu

izplača 3850 D, ko jo prižene v Maribor na Grajski trg. Določena dne je žena posestnika res prignala telico v Maribor ter jo postavila v hlev pri »Črnem orlu«. Mesar jo je povabil, naj gre k njemu na dom, da ji bo tam izplačal kupnino. Žena je mesarja dolgo čakala; končno jo je res primahal, toda izjavil, da je bila med tem telica ukradena iz hleva. Vsa prestrašena je bežala kmetica pogledat. In res je telica izginila. Mesar je upal, da bo kmetica bežala domov k možu. Toda motil se je. Žena je poiskala prvega stražnika, mu vso stvar lepo obrazložila, nakar sta se skupno podala iskat telico. Stražnik je takoj mislil na klavnico. Šla sta najprej tja pogledat. Telčka je stala lepo privezana in pripravičena za klanje, krog nje pa se je sukal prevežani mesar, ki se je že veselil lepega zaslužka, ki ga bo imel pri tej telčki. Stražnik je seveda napravil krutek proces ter možakarja povabil na policijski komisariat, kjer so se do konca pomenili.

m Tatvina kolesa. Nekemu Petru D. je tekom včerajšnjega dne izginilo iz predsobe skoraj novo »Waffenrad«-kolo, črno pleskano, vredno 7000 K. Pred nakupom se svari! Kolo nosi številko 254.142.

m Mlada potuhnjena. Policija je aretirala brata Franca in Srečka B., ker sta na koroškem kolodvoru razbila ograjo in splezala k zalagam premoga. Izgovarjala sta se, da sta hotela nabirati samo »odpadke« od premoga. Ker pa sta bila radi takih »odpadkov« že večkrat prijeta, se bodo morali zagovarjati stariši, ki so jih poslali in jima to delo naročili.

m Voz se je prevrnil neki Veri Jurič, uslužbenki pri Mariborski mlekarji na Aleksandrovi cesti. Vsled tega so se splašili konji, ki so zdirjali v divjem begu po ulici, dokler jih ni ustavil nek stražnik. Jurič je ostala nepoškodovana, pač pa so se pri vozu polomile vzmeti.

m Na naslov gospodarskih podjetij! V Mariboru je 70%-ni invalid, bivši koroški dobrovoljec, ki je bil kot invalid pri železnici reduciran in je z ženo in tremi malimi otroci izročen bedi, prosi za kakršnokoli začasno službo v kakem gospodarskem podjetju. V vojni je izgubil desno oko, a je drugače sposoben za delo. Je izučen mehanik, absolvent strojniške šole ter izprašan strojnik, ima tudi šoferski izpit. Prosimo, da se event. ponudbe naslovijo pod »70%ni invalid« na uredništvo »Tabor«.

m Prošnja uboge vdove. Revna vdova je z malim petletnim otrokom na cesti brez prenočišča. Kdor ima kakšen majhen prostorček, da more reva z otrokom prenočevati, naj se usmili in naj prepusti kotichek. Prijave sprejema naše uredništvo.

Kultura in umetnost

x Koncert DIZ Svoboda. Sobotna prireditve v veliki kazinski dvorani je bila obenem namenjena poslovilnemu nastopu opernega pevca g. E. Rumpela. Bogati in jako spretno sestavljen vzpored je obsegal solo-skladbe s spremljevanjem klavirja, kakor tudi moškega in mešanega zbora ter točke za mešani zbor brez spremljave klavirja. G. Rumpel, katerega imamo še v dobrem spominu izza njegovih nastopov na tukajšnjem odru, razpolaga z lepim in zvonenim basom, ki je v vseh legah enako prožen. Vsako poedino točko svojega obširnega vzporeda je obvladoval muzikalno ter podajal vse skladbe s polnim in resnim čustvom. Osebito hvaležni smo mu za tiste nežne in ljubeznive bosanske sevdalinke (Kačerovske), v katerih leži toliko miline in zdrave narodne glasbe. Svojo lepo pevsko tehniko je pokazal z Beranovo »Podoknico«, ki je izredno zanimiva, pa tudi težka skladba, polna zdravega humora. Razen omenjenih točk je še zapel E. Adamičev »Nocoj pa je lep večer«, B. Ipavčev »Mehaniha«, Mokranjčev »Lem Edina« ter Michelovega »Človeka nikar«. V obeh sklepnih arijah (iz Onjegina in iz Lucije di Lamermora) je razvil svojo učinkujočo dramatsko moč ter dosegel tudi posebno lep uspeh. Dokazalo je to dolgotrajno in toplo odobravanje. Spremljala ga je na decenten način pianistinja ga. Hladkyjeva. Prav posebno pa nas je razveselila, da presenetil s svojim zborom g. dirigent Hladky. Ima sicer na razpolago manjšo, a izredno »ogurmo«

vztrajno četo. Pevcev in pevke je 32. Ker zbor še-le par let obstoja, se ima boriti z velikimi težkočami, zato moramo njegove tokratne uspehe dvakrat podčrtati. Disciplinarna, deklamacijska naravna in neprisiljena, vse dinamske in agogične finese na mestu. Doseči se je moglo to pri tem pevskem materialu le z vztrajno žilavostjo g. zborovodje, kakor tudi vsakega posameznega pevca in pevke. Izmed zborov so nas zanimalo osobito slovaške in češke narodne pesmi v prireditvi za en glas s spremljavo zbora. Slične kompozicije smo slišali svoječasno od ruskih zborov. Solo-partije so bile v rokah gđ. Radove, ki je pela z umevanjem in pravim čustvom. G. zborovodja pa je obenem dokazal svojo spretno roko ne samo v direkaciji, kakor tudi v prireditvi narodnega blaga za koncertni oder. Medtem ko so bili ti biseri narodne glasbe izredno srečno izbrani in izvedeni ter so tudi primerni današnjim tehničkim možnostim zborovim, so bili naslednji zbori Lajovčevci (Kiša pada, Krokerji) ter ruska (Vozle ricki) le še pretežki. Javljati se je začela tu pa tam nesigurnost v intonaciji in ta ima svoj vzrok v omenjenem dejstvu. Prepričani pa smo, da se bodo take težkoče v novjših zborovih skladbah zlahka premagale, ko bo zbor poprej še nekaj časa gojil pevsko literaturo, ki je njegovim tehničkim možnostim primernejša. Da se pa nahaja v najlepšem razvoju in je v najboljših rokah, o tem je doprinesel dokaz tokratni njegov nastop. Želimo mu le še ojačenja glede števila in glasovnih kvalitete. Obisk koncerta je bil dober, dvorana je bila polna in občinstvo je svoji zadovoljnosti dalo duška s toplim, čisto burnim aplavzom. H. D.

JDS.

PRIREDTIVE:

3. febr.: sestanek zaupnikov na Prager-skem; javni shod pri Sv. Barbari v Hala-zolah; javni shod v Zavrču; sestanek zaupnikov v Št. Juriju ob j. ž.
7. febr.: Seja ožjega odbora JDS za mariborsko oblast ob 5. uri pop. v tajništvu JDS (Cankarjeva ul. 1).

—□—

Kraj. organizacija JDS v Št. Janžu pri Zibki je imela 27. t. m. občni zbor ob lepi udeležbi pristašev. Pristopilo je na novo 5 članov. Organizacija je imela lani 5 odborovih sej, 2 zaupna in 1 javni shod. V politično šolo JDS v Ljubljani je poslala 2 člana, v mariborsko od 11. do 15. febr. pošlje zopet enega. V odbor so voljeni: za predsednika pos. in gost. Ivan Tojnik, za I. podpreds. pos. Mart. Strašek od Sv. Štefana, za II. podpreds. tesar Ivan Novak iz Rimskega za tajnika Anton Malgaj, za blagajnika Martin Tojnik, za odbornike Anton Šerko, Miha Žolgar in Iv. Ferme, za namestnike Martin Novak, Jakob Ferme in Jože Span. Organizacija v Št. Janžu pod spretnim vodstvom lepo napreduje.

Veliki shod zaupnikov JDS za ljubljansko oblast se vrši v nedeljo 3. febr. t. l. ob 11. uri dop. v Nar. domu. Na dnevnem redu so poročila in volitve odbora.

Orjuna.

ORJUNAŠII!

Dne 2. februarja t. l. na Svečnicu se vrši v Celju v dvorani Nar. doma oblastvena skupščina vseh Or. Ju. Na. v Sloveniji in sicer ob pol 9. uri dopoldne do 12. ure, na kar se razvije po mestu slavnostni obhod. Ob 16. uri je manifestacijsko zborovanje in ob 20. uri slavnostna akademija. Na skupščino imajo dostop vsi člani Or. Ju. Na. Vabimo člane, da se v obilnem številu udeležijo te za naš pokret jako važne skupščine, posebno pa člani železničarji, ki imajo prosto vožnjo.

ODBOR.

—□—

m Poziv Orjunašem! Z ozirom na predstoječo oblastno skupščino ki se vrši dne 2. februarja 1924 v Celju se pozivljajo člani akcijonaši, da se sigurno udeležijo prijateljskega sestanka dne 1. februarja t. l. ob 20. (8.) uri v čitalnici Narodnega doma. Čelnik.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Sreda, 30. jan. zaprto.

Četrtek, 31. jan. »Namišljeni bolnik«.

Ab. A.

Petek, 1. febr. »Pri treh mladenkah«.

Ab. E.

—□—

Sprememba repertoarja. Radi nenadne bolelosti gđ. Sturmova, ki je zaposlena v Mercadet-ju, se je moral za četrtek napovedana premijera »Mercadet« odpovedati. — Pri tem pripominjamo, da se je v večerajšnji notici »Mercadeta« vrnila pomota, ki jo na tem mestu popravljamo: režija g. Kovič (in ne gosp. Topič). — Mesto »Mercadet-ja« se vpripori v četrtek »Namišljeni bolnik«.

Nekaj o mariborskih brivcih in brivnicah.

Piše: Canda.

Z naraščanjem in širjenjem kulture se stavijo tudi na razne obrte večje in višje zahteve. Med ne najzadnje spada v tem pogledu brivska obrt. Tudi ona mora, kakor vsaka druga — ali pa še bolj — stremeti za moderniziranjem in izpopolnitvijo v duhu in napredku časa. Toda v tem oziru se pri nas mnogo greši, dasi so temu v največji meri krive posledice svetovne vojne. Poglejmo malo, kakšne razmere vladajo danes v naših brivnicah.

Prva zahteva, ki jo stavimo na brivca, je, da vlada v brivnici kar največja čistoča. Vsak brivec mora stremeti za tem, da obvaruje svoje klijente pred nalezljivimi kožnimi in lasnimi boleznimi. Na to je pred vojno tudi pazil vsak izkušen brivec, toda vojne razmere so v tem oziru prinesle mnogo slabega. Mojstri so morali v vojake, doma pa so ostale soproge z učenci. Z naraščajočo draginjo se je pojavilo pomanjkanje potrebnega materiala, v ospredje pa je stopila edina in glavna skrb: skrb za lastni obstoj. Cene razkuževalnih sredstev so začele rapidno naraščati in posledica tega je bilo propadanje čistoče po brivnicah. — Prej strogi predpisi o razkuževanju orodja itd. so se začeli zanemarjati in so se polagoma popolnoma pozabili, tako da jih mlajša generacija niti ne pozna. In tako je ostalo po večini še danes, — ena teh higijenskih posledic, ki se skoraj ne da več izpodrinuti, je milenje (sapiranje) s čopičem. Milenje z roko se je radi dragine materiala opustilo, ker se pri milanju s čopičem prihrani skoraj 1/2 mila. Razkuževanje čopiča pa je skoraj da nemogoče. Če bi se vršilo z vročo vodo, bi razpadel čopič, kar bi pomenilo še večjo izgubo za brivca, kakor pa večja uporaba mila pri milanju z roko. In ravno čopič je največji prenašalec kužnih bolezni. Za to bi se morali danes, ko so gospodarske razmere kolikor toliko že urejene, brivci zopet povrniti k sistematičnemu milanju z roko.

Res je sicer, da je nevarnost okuženja čisto drugod mnogo večja, kakor pa v brivnici, n. pr. po železniških čakalnicah, javnih lokalih itd. da ne omenim našega papirnatega denarja, ki je nosilec milijonov in milijonov bacilov, vendar pa je že stara navada med moškimi in ženskami, da vsako okuženje najraje pripišejo čisto popolnoma nedolžnemu brivcu.

Kljub temu pa moram reči, da se je v petih povojnih letih že marsikaj na tem polju obrnilo na bolje. V brivski obrti se je polagoma zopet začela uvajati prejšnja čistoča. Vendar pa je še mnogo takih »šušmarjev«, ki skušajo svoje klijente preslepiti z nizkimi cenami, ne da bi pri tem gledali na čistočo. Kajti danes je popolnoma izključeno, da bi mogel brivec briti izpod 2 dinarjev, ker stane danes že pranje perila več. Seveda, če se uporablja eno obrisačo po 20 krat, če se dela z nekvalificiranimi močmi, če je čistoča v lokalih devetdesetih briga, potem je mogoče še nadalje »šušmariti«. — Brivec pa, ki kaj polaga na svojo čast in na čistočo v svojem lokalni, tega ne more storiti. Oprema, postrežba in čistoča stane v današnjih razmerah denar, in ni vse eno, ali ima brivec v svojem lokalni pol slepega ogledala in kos brivskega stola. Moderi brivski salon mora

razpolagati s primerno opremo, z dragocenimi aparati, ogrevalniki itd., ker le takrat je v stanu, vzdrževati čistočo in jamčiti svojim klijentom za dobro in solidno postrežbo.

V Mariboru smo v tem oziru precej nazadnjaški. Mesto s 30.000 prebivalci sicer razpolaga s 34 brivnicami, a teh je ravno za polovico preveč. Mizeri gmočni položaj uradništva in delavstva se obično v brivnicah še mnogo bolj, kakor pa v trgovini. Razumljivo je, da tudi brivci ob malem in nezadostnem zaslužku ne morejo urediti svojih brivnic tako, da bi odgovarjale duhu časa. Zato je tudi pretežna večina mariborskih brivnic v takem stanju, kar se tiče čistoče, da bi jih morala pristojna oblast, ako bi sama spoštovala izdane navedbe glede čistoče po brivnicah, takoj zapreti. Naglasiti pa moramo, da imamo v Mariboru par prav čednih brivnic in ravno v zadnjem času smo prišli v tem oziru zopet velik korak naprej.

Napisal sem te vrstice v namenu, da opozorim prvič občinstvo na razmere, ki vladajo pri naših brivcih in brivnicah, drugič pa one, katerih se tičejo. Posebej pa še enkrat povdarjam, da ni dovolj, ako oblasti izdajajo navedbe o čistoči po brivnicah, temveč bi bila njihova dolžnost, da gledajo nato, da se te navedbe res tudi povsod izvajajo.

Objave.

Šolski koncert. Naša domača umetnica, gospa Brandlova priredi v ponedeljek dne 4. februarja v Gambrovi dvorani koncert svojih učencev. O prireditvi še poročamo.

Pevsko društvo »Luna« priredi dne 1. februarja v gostilni Kramberger v Krčevini plesni venček, združen s pevskimi in godbenimi točkami. Začetek ob 19. uri. Vstopnina 8 din. Čisti dohodek je namenjen društvenim svrham. Vsi prijatelji petja se vabijo k udeležbi. — Odbor.

Filatelisti. Vsak četrtek ob 20. uri se stane v gostilni Novosel, Rotovški trg št. 8.

Pevski odsek pekov priredi v soboto, dne 2. febr. v Gambrovi dvorani zabavni družinski večer s petjem, komičnimi nastopi in plesom ter srčnim šaljivim bazarjem. Vstopnina za podporne člane 5 din. za nečlane 10 din. — Začetek koncerta točno ob 8. uri. Pevski program je lep in bogat, tako, da bo vsak obiskovalec lahko užil nekaj veselih ur. Ples po končanem programu.

Udruženje tobačnih trafikantov za Slovenijo, krajevno poverjenstvo Maribor, sporoča vsem p. n. trafikantom, da se je glavna tobačna zaloga v Mariboru preselila iz Slovenske ulice, na Rotovški trg št. 6. v prostore bivše trgovske gosp. Hmelak. Dobava tobačnih izdelkov se vrši poljubno po naročilu trafikanta.

Sport.

POLNP. 3. februarja ob 14. uri se ponovno vrši redni občni zbor LNP ter se v svrhu enotnega nastopa tukajšnjega sportnega okrožja sklicuje za sredo 30. tm. sestanek vseh klubov v zadnjo sobo hotela »Pri zamorecu« ob 20. uri. Posebno se vabi Svoboda (Maribor).

ISSK Maribor ima svoj redni letni občni zbor z občinskim dnevnim redom v nedeljo dne 17. februarja t. l. dopoldne ob pol deseti uri v knjižnici sobi Narodnega doma v Mariboru. — Po § 12 pravil se imajo samostojni predložitelci članov z najmanj 10 do glasovanja upravičenimi podpisati predložiti upravnemu odboru vsaj 8 dni pred občnim zborom. Odbor.

ISSK Maribor priredi na pustni torek dne 4. marca t. l. ob 20. uri zvečer v vseh zgornjih dvoranah Narodnega doma sportno maskerado, na kar že danes opozarjamo. Podrobnosti se še bodo objavljale.

ČIČERIN KANDIDIRA NA LENINOVO MESTO.

London, 29. jan. (Izv.). Glasom brezzičnih vesti iz Moskve kandidira Čičerin na Leninovo mesto kot predsednik sovjetskih republik.

Gospodarstvo.

Kako določimo gospodarsko vrednost tečnih oz. močnih krmil?

France Wernig, Maribor.

Gospodarske razmere nas v današnji dobi mnogokrat silijo, da se pri živini ne zadovoljujemo samo z užitki in z dohodki, katere nam nudijo živali, krmiljene le z obsežnimi krmili (seno, slama, okopavine itd.), ampak, da dokupimo tudi tečna oz. močna krmila. Osobito, ako zadnjih ne pridemo v zadostni množini v lastnem gospodarstvu.

Gospodarske razmere posebno okoli večjih prometnih in kulturnih center (središč) zahtevajo tudi od nas, da gospodarimo intenzivno, da čim popolneje izrabimo vsa naša produkcijska sredstva, ki nam donajajo posredno ali neposredno dohodke. In to nam omogočijo tudi tečna krmila, ki igrajo v živinoreji gotovo važnejšo vlogo, kot umetna gnojila v poljedelstvu.

V čem obstoji torej učinkovitost in gospodarska važnost tečnih krmil? — Predvsem v veliki množini redilnih snovi in posebej še v veliki množini beljakovin, katerih nam za popolno živalsko produkcijo v obsežnih krmilih primanjkuje. Podobno kakor v poljedelstvu, tako namreč tudi v živinoreji vlada neki naravni zakon minuma, ki določa, da nam živali le tedaj dajo popolne užitke (meso, delo, mleko itd.), ako so v krmil vse redilne snovi v zadostni množini in ako je v njih razmerje med beljakovinami in brezdušičnatimi snovmi pravilno.

Tej zahtevi pa moramo navadno le ugoditi z dodatnim pokladanjem tečnih krmil. S tečnimi krmili nudimo živalim ono množino beljakovin in ono množino redilnih snovi sploh, ki so potrebne za izpopolnitev obsežne klaje, da so nam živali potem v stanu dati užitke, ki jih zahtevamo. Uvaževati je pa, da je višina užitkov čisto individualna. Tako ne moremo na pr. zvišati mlečnosti krave od 10 l na 15 l, ako je kravi prirojena sposobnost proizvajati dnevno le 10 l mleka. Pač pa lahko zvišamo mlečnost te krave od 5 na 10 l, ako temeljno obsežno krmo izpopolnimo z ozirom na primanjkljaj redilnih snovi z majhnim dodatkom kake tečne klaje. Ta klaja vpliva v tem slučaju namreč podobno, kot prava pri lešeni kadi, kateri je ena doga krajša in ki drži šele potem popolno množino vode, ako to dogo napravimo enako visoko ostalim dogam.

In raditega je potrebno, da v krmil na vsako množino brezdušičnatih snovi prilažemo gotovi del beljakovin. Ako teh primanjkuje, se nam tudi pri izkoriščanju krme zna podobno dogoditi, kot v prejšnjem primeru s kado, da bo žival dajala le toliko užitkov, koliko zmore z ozirom na množino beljakovin; druge brezdušičnate redilne snovi, ki niso krile z odgovarjajočo množino beljakovin, pa bojo ostale neizrabljene. Razmerje med beljakovinami in brezdušičnatimi snovmi v krmil mora biti na pr.: za kravo z 15—20 l mleka dnevno 1 : 4—5, za kravo z 10 l mleka dnevno 1 : 6, za vole, ki mirujejo (brez dela) 1 : 10—15.

Iz teh primerov sledi, da mora biti množina beljakovin v krmil tem večja, čim večje užitke zahtevamo.

Navedeno razmerje redilnih snovi uređimo z dodatnim pokladanjem tečnih krmil k osnovni obsežni krmi. Tečna krmila pa mnogokrat pokladamo tudi kot glavno klajo, brez posebnega namena, da bi nadomestili primanjkljaj beljakovin v krmil. Tako na pr. krmimo korožo kot glavno krmilo tovrstnim prašičem.

Bodisi v en ali drugi namen, je kmet dostikrat primoran dokupiti tečna krmila. Bistvene gospodarske važnosti je, da ugotovimo, katero tečno krmilo je z ozirom na redilno vrednost najcenejše.

Da zboljšamo izkoriščanje sena, slame in pese ter da zvišamo mlečnost krav smo se na pr. odločili dokupiti tečna krmila. Izbirati nam je med orehovimi tropinami in pšeničnimi otrobi. Katero naj kupimo? Tropino ali otrobo? Katero je cenejše?

To gospodarsko tako važno vprašanje rešimo po prof. dr. Fischer-ju s pomočjo kompliciranega računa, ki pa je edino priključno in splošno pravilen. Poslužiti se moramo v tem slučaju Kellnerovih tabel, ki se nahajajo v vsakem kmetem

kmet. strokovnem koledarju in tudi v »Govedoreji« od Legvarta.

100 kg orehovih tropin stane 400 din. Po Kellnerovih tabelah se nahaja v 100 kg orch. tropin 78.5 kg škrobnih vrednosti (to je svota vseh prebavljivih redilnih snovi z istim učinkom kot enaka množina čistega škroba) in 29 kg prebavljivih beljakovin.

Slednje pomnožimo z 0.94 in zmnožek odštejemo od škrobne vrednosti. — $29 \times 0.94 = 27.26$, $78.50 - 27.26 = 51.24$ enote redilne učinkovitosti brezdušičnatih snovi.

Prestavljene beljakovine pomnožimo dalje s 6 in zmnožek prištejemo enotam učinkovitosti brezdušičnatih snovi.

$29 \times 6 = 174 =$ enote redilne učinkovitosti beljakovin, $51.24 + 174 = 225.24 =$ svota enot redilnih učinkovitosti orehovih tropin. Koliko stane 1 nota učinkovitosti v orehovih tropinah? Ugotovimo z delitvijo cene za 100 kg z svoto enot. $400:225 = 1.77$ din. stane 1 nota red. učinkovitosti v orehovih tropinah.

Koliko stane 1 enota redilne učinkovitosti v pšeničnih otrobi, izračunamo na isti način. 100 kg pšeničnih otrobi stane din. 180. V 100 kg pšeničnih otrobi je 42.6 kg škrobne vrednosti in 9.1 kg beljakovin. $9.1 \times 0.94 = 8.554$, $42.6 - 8.55 = 34.05$ je enota red. učinkovitosti brezdušičnatih snovi, $9.1 \times 6 = 54.6 =$ enote red. učinkovitosti beljakovin $34.05 + 54.60 = 88.65 =$ svota enot red. učinkovitosti pšeničnih otrobi, $180:88.6 = 2.03$ din. stane 1 enota red. učinkovitosti v pšeničnih otrobi.

Za katero tečno krmilo se bomo torej odločili v našem slučaju, za orebove tropine ali za pšenične otrobi? Navedeni račun nam je pokazal, da je z gosp. stališča vsekakor priporočljivejše kupiti orebove tropine, vključno temu, da stane 100 kg orch. tropin 400 in da 100 kg otrobi stane samo 180 din.

1 enota redilne učinkovitosti — in za te nam pri kmljenju v prvi vrsti gre — stane v pšeničnih otrobi din. 2.03, v orch. tropinah pa le din. 1.77. Tropine so torej v tem slučaju z ozirom na redilno in gospodarsko vrednost znatno cenejše.

V navedenem računu smo presojali gospodarsko vrednost krmil edinele na podlagi množine in učinkovitosti redilnih snovi. Opozarjam pa mimogrede na novejša, še ne zaključena raziskovanja, ki so pokazala, da krmila ne učinkujejo in delujejo samo z redilnimi snovmi in z redilno vrednostjo, ampak še z dozda ne povsem raziskanimi vplivi in snovmi, takozvanimi vitamini. Pri ocenjevanju vrednosti krmil nam bo v bodoče vpoštevati tudi te povsem nove vidike, ki se očitajo v raznih postranskih, za organizem jako dalekosežnih vplivih.

—□—

KMETIJSTVO.

»Sadiarsko in vrtnarsko društvo« naznanja, da je dovoljena članom, ki se udeležijo dne 2. febr. t. l. občnega zbora in vrtnarske razstave v Mariboru, polovična vožnja. Udeleženci naj kupijo cele karte do Maribora in jih dajo pri vstopni postaji žigosati. Te karte veljajo tudi za vožnjo nazaj, ako se udeleženci izkažejo s potrdilom, da so bili na občnem zboru, oziroma na razstavi. Potrdila bodo dobili na občnem zboru, oziroma na razstavi. Vlak odpelje iz Ljubljane ob 5.25 zjutraj.

—□—

TRŽNE CENE.

Žitni trg. Na novosadski blagovni borzi so bile 29. tm. sledeče cene: pšenica baška 345—350, sremška 335, ječmen baški 315, oves baški 250, koroza baška 255—257.50, stara 260, moka »0« 530, »6« 325.

Vrednost našega denarja 29. jan. Na zagrebški borzi se je dobilo ta dan: 100 avstr. kron za 12 in četrt para, 1 dolar za 85 in pol do 86 in pol D., 1 francoski frank za 4 D., 1 lira za 3.78 D., 1 češka krona za 2.51 D., 1 švic. frank za 15 D.

Trg z jajci. Blaga malo. Cene med 2.25—2.80 D za komad.

Na svinjski sejem v Mariboru dne 25. jan. t. l. se je pripeljalo 60 svinj; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 3—4 mesece stari kom. 650—800 D; 5—7 1250 do 1375; 8—10 mesecev 1500—1625; 1 let. to 1750—1900; 1 kg žive teže 22—25 D.

HMEJLI.

Hmelj, XL. poročilo Mm. društva o hmeljski kupčiji vobče. Žatec, ČSR, 23. jan. 1924. Takoj po izdaji našega zadnjega poročila so se začele cene za hmelj viharo dvigati in sicer tako, da se je dne 21. jan. plačevalo od 4400—4550 čK za 50 kg, dne 22. pa že po 4950. Kupujejo večino nemški trgovci. Danes se plačuje prina po 5000, srednje dobro blago po 4950 in slabše do 4900 čK za 50 kg. Konečno razpoloženje in cene skrajne čvrste. — Savez hmelj. društva.

Trgovina, obrt in industrija.

Kako se zaračunavajo oglasi? Sva-ko poduzeće treba prigradice oglase u novinama i to, bilo da traži radne sile ili da mušterije nadje. Veliku pripomoč k tome pruža sveopći katalog oglašnih cijena jugoslavenskih novina, koji pored iserpivih podataka preko načina izlaženja, prostornog objama i cijene oglasa sadržaje i uputa glede načina zaračunavanja oglasa, na temelju kojih se uzgodi cijena svakoga oglasa i za svake novine bez gubitka vremena ustanoviti. — Katalog je izašao u nakladi Interreklam d. d. u Zagrebu, Palmotičeva ul. 18, te se tako dugo dok zaliha ne bude iserpiljena, svim komercijelnim i industrijalnim poduzećima na zahtjev besplatno dostavlja.

Izpred sodišča.

Pobegnili iz zaporov.

20-letni, v Zabovcu, okraj Ptuj, pristojen ključavničar Vid Kristoflič, je bil dne 17. sept. 11. pred porotnim sodiščem obsojen radi hudodelstva tatvine na 2 leti težke ječe. V noči na 25. septembra 11. je v družbi svojih tovarišev Ivana Puharija, Besednjaka in Slambergerja prešel z rezirom, ki so ga odnesli iz delavnice okrožnega sodišča, omrežje svoje celice in omrežje okna na dvorišču sodnega poslopja ter pobegnili skozi sobo za odvetnike v pritličju na prosto. Prodrli je toraj nasilno iz zgradbe, v kateri je bil zaprt. On prizna svoje dejanje, izgovarja pa se na svoje tovariše, ki so ga baje zapeljali k dejanju. Obsojen je bil radi hudodelstva po § 100 srb. k. z. na 5 mesecev ječe.

Jetničarja so se hotele rešiti.

Viničarka Marija Šoštarč v Drago-
vlu, okraj Ptuj, in posestnica Marija
Lašič v Krčevini pri Ptuj, sta se zago-
varjali pred okrožnim sodiščem radi
pregreška po § 104 srb. k. z.

Osumljenki sta bili v mesecu novem-
bru 11. v jetnišnici okrajnega sodišča v
Ptuj skupaj zaprti. Jetničar Ivan Bam-
bič jima ni bil po volji. Zato je Šoštarč
napisala pismo na okrajno sodišče v Ptuj,
v katerem očita jetničarju, da slabo
ravna z jetniki, da tira jetnike mokre v
posteljo, da jim ne da ne zjutraj ne zve-
čer tople jedi, da ne pusti žlic snažiti, ki
so oblite z rjo in da si pridruže jedi in
pijačo, določeno za jetnike. Lašič pa je
osumljena, da je pismo narekovala ter
dala denar za kovertu in znamke. Disci-
plinarno postopanje, ki se je uvedlo na

Čistokrvni Madžari.

Pred nekaj tedni je izdal slovaški
publicist dr. Milan Ivanka (dr. Vacov-
sky) zanimivo brošuro: »Slováci a Maď-
ari«. Tu razmotriva stike med slovaškim
in madžarskim narodom in dokazuje na
podlagi znanstveno obdelanega gradiva,
predvsem na podlagi madžarskih virov,
kakšen je odnos med Slovaki in Mad-
žari v luči historične resnice. Madžari
namreč vedno povdarjajo, da so civiliza-
torična rasa, ki je tekom stoletij kultivi-
rala obdonavske pokrajine in da so vsled
svoje superiornosti upravičeni do neka-
ke nadvlade nad ostalimi narodi, ki so
spadali v okvir zgodovinske Ogrske. Dr.
Vacovsky s močnimi dokazi razblijna
madžarske iluzije in tolče »čistokrvne«
Madžare z njih lastnim orožjem. Ravno
narobe je res. Madžari so prejeli svojo
kulturo od slovanskih narodov in njih
besedičenje o čistokrvni in superiorni
madžarski rasi je v luči nepristranske
kritike nevzdržno. Tako padejo v razva-
line trudoma zgrajeni temelji, ki se na
nje še danes upira madžarski pohlep po
politični nadvladi.

Že Mikloš** je navedel 1000 prime-

podlagi te pritožbe zoper jetničarja Bam-
biča, pa se je ustavilo, ker se mu ni mo-
glo ničesar nekorektnega dokazati. Šo-
štarič prizna svoje dejanje, medtem ko
Lašič taji in pravi, da je neka druga žen-
ska narekovala pismo. Sodišče je Šošta-
ričevo obsodilo na 1 teden zapor. Laši-
čevo pa oprostilo od obtožbe.

Nasilen splavar.

Dne 7. oktobra 11. zjutraj je šel revizor carinarnice Ivan Medanič v spremstvu svoje žene Marije, carinika Bogomira Jarca in Glečo Malačeviča v smeri proti glavni kolodvoru v Mariboru. Blizu kolodvora je prišel za navedeno družbo 23-letni splavar Karl Klampfar od Sv. Lovrenca na Pohorju ter je prijel Marijo Medaničevo za prsa. Jarc je hotel ščititi gospo pred surovežem. Nastal je radi tega med njima prepir. V teku prepira pa je vrgel Klampfar svoje-
ga nasprotnika tako na tla, da si je Jarc izvinil levo roko v laktnem sklepu. — Klampfar je bil obsojen radi hudodelstva težke telesne poškodbe na 2 meseca ječe.

Nasilen pivec.

Dne 14. okt. 11. je priredil gostilničar Franc Reininger v Poliški vasi, okraj Maribor, v svojih gostilniških prostorih veselico. Kakor je ob takih prilikah običajno, so se gostje napili ter se začeli pripraviti med seboj, pa tudi z gostilničarjem. Konečno je prišlo do pretepa. Tridesetletni posestnik Ivan Ruess iz Poliške vasi se je posebno hudoval nad gostilničarjem. Vrgel je za njim literko steklenico z vinom vred. Gostilničar se je sicer umaknil pravočasno v kuhinjo, vendar so črepinje zadele natakario Jožefo Šiker. Ne da bi jo ranile. Ko je Ruess videl, da mu je gostilničar utekel, je zgrabil stol ter začel z njim razbijati tako, da ga je razbil. Razbijati pa je začel tudi po kuhinjskih durih, da je zlomil jedno desko. Ko je bil dne 7. novembra radi mu očitanih dejanj zaslišan in konfrontiran s pričo Reininger, je istega razžalil z besedo »lažnjivec«. Ruess je bil pred okrožnim sodiščem obsojen radi pregreška po § 104 srb. k. z. in radi prestopkov zoper telesno varnost in zlobne poškodbe tuje lastnine na 1000 D denarne kazni.

Ne pozabite naročnine!**Tujci v Mariboru**

Novo prijavljeni v hotelih in prenočiščih
dne 30. jan. 1924.

Hotel »Merano«:

Reiss Samuel, trgovec, Zagreb. Mauc Albert, ravnatelj, Brod. Supančič Filip, stavbenik, Ljubljana. Schacherl Emil, trgovec, Dunaj. Pegeny Paul, uradnik, Kohn H., trgovec, Vapogedl, Marovetz Karl, zasebnica, Ljubljana. Hufnagel Oton, potnik, Dunaj. Ferluga Ivan, inženir, Trst. Rapp Leop. Edgar, trgovec, Dunaj. Tavčar Franc, trgovec, Ljubljana. Guzelj Stojan, inženir, Ljubljana. Polo Karl, ravnatelj, Luekman Herbert, inženir, Ljubljana. Kriseh Feliks, potnik, Toplotnik Cecilija, zasebnica, Zalič Drago, potnik.

rov iz madžarskega besednjaka, ki kaže-
jo, kako so si Madžari izposojevali od
Slovancov razne pojme iz področja ver-
skega življenja, državne ureditve, voja-
ške organizacije, živalskega in rastlin-
skega sveta, imena kamenja, denarja in
utežev, poljedelskega orodja, obrtnih,
trgovinskih in mornariških naprav, sta-
novanja, obleke, barv, jedil in pijač, po-
sode in orodja, godbe, iger, rodbine, dru-
žbe, človeških poklicev, telesnih udov,
bolezni in zločinov ter etnografska in
zemljepisna imena. Večina Miklošičevih
izsledkov drži še dandanes, v kolikor pa
so jih poznejša raziskovanja razveljavila,
v toliko so bili pomnoženi z novjši-
mi izsledki, ki kažejo, koliko tujih besed
so vzeli Madžari od drugih narodov. To
je najboljši dokaz, da pred svojim prihodom
v sedanjo domovino niso imeli nobene
lastne kulture, temveč so morali
najosnovnejše civilizacijske pojme zajemati
od civiliziranih narodov, predvsem pa
seveda od Slovanov, med katere so se
zabili kakor klin.

Vacovsky dokazuje nadalje, da bese-
da »tot«, ki jo Madžari zaničljivo uporabljajo
o Slovaki (Tot nēm ember — Slo-
vak ni človek!) poteka od turške besede

»Privat Hotel«:

Faltner Franjo, potnik, Dunaj. Sam-
keban Herman, trgovec, Hamburg. Neu-
man Stefan, trgovec, Čakovac. Frela
František, godbenik, Lehee.

Hotel »Pri zamorcu«.

Omčikus Vladimir, trgovec, Dunaj. Nensi Emir Zade, trgovec, Smyrna. Serbmak Ivan, posestnik, Vrtice. Rebelj Alojz, Moste. Dimitriak Konstantin, trgovec, Egipt. Deutsch Maks, trgovec, Dunaj. Maurin Humbert, upravnik, Zadar. Petelin Franc, trgovec, Šmartno. Drogenik Anton, mesar, R. Slatina. Drogenik Ivan, posestnik, R. Slatina. Novak Dominik, potnik, Libeliče. Nandel Sigmund, trgovec, Boleslav. Böhmerwald Viljem, trgovec, Dunaj. Kunej Boris, uradnik, Bothe More, agent, Račje. Starekl Josip, trgovec, Beograd. Leber Nina, sobarica, Dunaj. Ledrman Idrast, tovarnar, Dunaj. Zedvič Srečan, trgovec, Beograd.

Hotel »Črni orek«.

Šume Welly, zasebnica, Celje. Kralj J. trgovec, Kranj. Herman Franjo, trgovec, Celje. Rakanik Ferdo, rudar, Sv. Martin. Radovanović Aleksander, trgovec, Beograd. Verčkenik Marija, knisti-
ca, Sv. Janez. Kocpek Josip, posestnik, Radhena.

Gostilna »Halbwild«.

Tauber Emil, trgovec, Brno. Susman Karl, uradnik, ČSR. Schäffer Matija, trgovec, Sv. Marijeta. Šabka Miroslav, potnik, Brežice. Oslander Ernst, posestnik, Birnbaum.

Gostilna »Pri grozin«.

Berglez Ivan, delavec, Sv. Lovrene. Vuger Kristina, zasebnica, Hajdin. Jašnik Alojz, kmet, Sv. Jakob.

Gostilna »Holzknecht«.

Gološ Hubert, mehanik, Sl. Gradec. Omulec Ferdo, kovač Maribor. Rogelj Marija, trgovka, Ljubljana.

Gostilna »Zokaly«.

Ivanušič Josip, Preleka.

Hotel »Kosovo«.

Murk Ivan, livar, Novomesto.

Darujte za »Sklad otroške bolnice« v Mariboru.**Iz življenja in sveta.****Zakonsko življenje nekdanj in sedaj.**

(Po spisu Henria d'Almérés).

II. poglavje.**Zakon pri narodih starega Vzhoda. — Pri muslimanih. — Mormonski zakon.**

(Kult ljubezni. — Prodajanje žensk na dražbi v Babilonu. — Ženska vlada v

tat (miren, miroljuben človek). Po iz-
sledkih objektivne vede niso bili Slova-
ki potlačeni s silo, temveč so bili takisto
kot drugi narodi na Ogrskem enakopravni
z Madžari.

Nato se avtor peča z vlogo ogrskega
plemstva pri madžarizaciji Slovanov. —
Prvotno je bila madžarsčina zaničevan
jezik, ki ga je govorilo samo preprosto
ljudstvo. O kakšni madžarski narodni za-
vesti ni bilo ne sledu. Šele od Jožefa II.
se začela vzbujati madžarska narodna
zavest in postaja boljbolj močna, dokler
ne preide v hegemonijo. O plemstvu,
ki danes podpira akcijo »rasno čisti-
stih Madžarov« (kakšna samoprevara!),
naj veljajo nastopni podatki: Francoskega
rodu so grofje Amade in Aspermont in
plemiči Apasi, nemškega Bathoryju in
Balza. Iz Korsike potekajo Baldacci, iz
Francije Bethleni, iz Italije Cibaki; Drag-
fiy so Romuni, Eszterhaziji Slovani,
Feszteticzi Hrvati, Forgatschi Slovani,
Frangipani (Frankopani) Italijani (Slovani?).
Grofje Hadiki so slovaškega, Hunyady
romunskega, Josiki romunskega, baroni
Jesensky slovaškega izvora. Grofi
Keklevizi so Hrvati, Lorantfy Nemci,
Migazzi italijanskega rodu, takisto knezi

Egiptu. — Mnogoženstvo in Hebrejci. —
Arabska žena. — Harem. — Arabska
svatba. — Židovski zakoni. — Mormoni.
Zakonsko življenje v Indiji, na Kitajskem
in Japonskem.)

»Rastite in množite se!« je dejal Bog
Izraelcem. Zdi se, da stari jutrovski na-
rodi sploh niso poznali druge postave.
Razmnoževanje in vzdrževanje plemena
je tvorilo družabno dolžnost; najnižjo
vrsto ljubezni so povišali na versko u-
dejstvovanje. Ta družabna dolžnost pač
ni bila težka in verstvo s takšnim kultom
je imelo prav gotovo mnogo vernikov.

Vroč solnce in razkošno podnebje
sta vtisnila tej dogmi svoje obeležje. Po-
nekod so bile žene skupna last vseh mo-
ških; ondi, kjer pa je obstojal zakon, se
ga je redkokdo držal. Zločinsko pa je bi-
lo, če bi človek živel krepkosto in sam-
sko življenje.

Vzhodni narodi so imeli posebne bo-
gove spolnega življenja, ki so dopuščali
največje razuzdanosti. Milito in Belita v
Babilonu, Astarto v Kartagi, Afroditu na
Grškem. Na njihovo čast so prirejali ne-
štete slavnosti: saki v Babilonu, thessal-
ske pelorije, eleutherie v Lidiji in Smirni
in kasneje v Rimu saturnalijske in florali-
jske. Pri teh poltenih slavnostih so bile
vse ostudnosti dovoljene, ponekod celo
zaukazane.

Po zelo starem običaju, ki je bil raz-
širjen v velikem delu Azije, zlasti v Indi-
ji, v Babilonu in v Feniciji, so morala
mlada dekleta pred poroko izgubiti ne-
dolžnost. Tako so se z nesramno vsilji-
vostjo ponujala tujcem: v to svrhu so
imeli celo posebne temple, ki so bili ze-
lo dobro obiskani, tako na pr. v Hierapo-
lisu, mestu, ki je bilo posvečeno sirski
Veneri. Pozneje so se lahko žene odku-
pile od te žrtve s tem, da so položile na
oltar svoje lase in to vsako leto ob Ado-
nidovih slavnostih. Vendar pa se je A-
startin kult ohranil še dolgo časa; njego-
ve ogabne šege so se pojavljale v Sicci
Venere pri Kartagi še v prvih stoletjih
po Kristusu.

V starem Orientu nahajamo vse pri-
mitivne oblike zakonskega življenja. Ena
najzanimivejših je prodajanje žensk na
dražbi, ki je dolgo niso mogli izkoreni-
niti. O nji nam podaja znanj grški zgodo-
vinar Herodot, ki se je osebno mudil v
Babilonu, sledeči opis:

»V sleherni vasi so stariši, ki so imeli
godno hčer, pripeljali dekle na določeno
mesto, kjer se je vsako leto ob istem ča-
su zbrala množica moških. Javni dražba-
telj je drugo za drugo predstavil kup-
cem in izklical ceno. Začel je pri najlep-
ši in ko je dosegel dovolj visoke svote,
je izklical one, ki so se mu zdele manj le-
pe, a vendar še čedne. Prodajal jih je le
pod pogojem, da jih je kupec vzel za že-
ne. Bogati Babilonci so teknovali med
seboj, kdo bo kupil najlepše dekle. Mla-
deniči iz revnejših družin se seveda niso
mogli ozirati na lepoto in so si navadno
vzeli najgrša dekleta, če so le imela do-
bro doto. Kajti kakor hitro je dražbatelj
prodal vse lepote, so prišle na vrsto
najgrše in pohabljen; pri teh je nastavljal
najnižjo ceno in vprašal, kdo bi jo hotel
vzeti za ta denar. Tako je z denarjem,
ki ga je dobil za lepa dekleta, prodal gr-

Odelcalchi in mejni grofje Palavicini.
Grofje Pongrazi potekajo od češkega e-
migranta, Rakoczyji so Slovaki ali Če-
hi, Teleky Srbi, Tököly Poljaki, takisto
Thurzi. Baroni Wesselényi so češkega
pokolenja, Zrini hrvaškega, Zapolya tu-
di hrvaškega. Nemadžarskega rodu so
grofovske rodbine Berchtold, Bombelles,
Hoyos, Pejačević, Wendheim in druge.
Še manj čistokrvnih Madžarov je v vr-
stah nižjega plemstva.

Najbolj pa se razbline iluzija o kultur-
ni »supremaciji Madžarov«, če si ogle-
damo imena in rodopisne podatke naj-
slavnejših mož v ogrski zgodovini, poli-
tiki, kulturi in umetnosti. Tudi nekateri
znanstveno nepristranski in pošteni mad-
žarski raziskovalci smatrajo današnje
Madžare za mešan narod kat exochen,
v čigar žilah se ne pretaka nič več pri-
stne madžarske krvi (Bámbéry). Madžari
so ostali Madžari le s političnimi pri-
pomočki, predvsem s pomočjo dualizma.

In tak mešanec naj govori o »čisti ra-
si« in o kulturni supremaciji! Madžari
naj iztrebljajo Slovence, Romane, Nemce
in Žide, ki so jim dali vse to, s čemer se
danes ponašajo kakor sraka s pavovim
perjem!

da, kateri si ne bi nihče vzel brez izdatne dote. Očetu ni bilo dovoljeno, da bi izbral ženina; vendar pa je kupec moral zjamčiti, da si bo vzel dekle za ženo. Ko je napravil pred pričami obljubo, jo je lahko odvedel domov. Če se stariši niso mogli sporazumeti, je predpisoval zakon, da je bilo treba denar vrniti.

Ta babilonska navada, ki je Herodot me graja, je le na videz čudna in divjaška. V resnici pa še obstoji dandanes, svedča v drugi obliki. Koliko žen si še za naših dni kupuje moše. Srečni ženini pač zaradi lepšega prisegajo ljubezen (morda celo »idealno«), v srcu pa se dobro zavedajo, da ljubijo le eno: nevestino doto!

V vsem Orientu je bilo upeljano mnogoženstvo v najraznovrstnejših oblikah; smoter pa je bil vselej le eden: zagotoviti potomstvo. Vera, država, družabni zakoni — vse je ljudi upravi sililo k obilni plodovitosti otrok, tako kakor danes ravno ti trije činitelji kar najbolj omejujejo spolno življenje.

Otroci — so pravili Perzijci — so most, ki pelje v nebesa. Če je umrl kateri moški kot samec in si tudi ni adaptiral otrok, so mu po smrti nakazali ženo in otroka, ki sta prejela njegovo ime; na ta način sta ga božda rešila pred božjo kaznijo, ki ga je čakala na onem svetu.

Stari egiptovski zakonodajci so skušali na najrazličnejše načine razmnožiti prebivalstvo in povečati rodovitnost podložnikov. Tako so na pr. odredili: Če umre moški, čigar žena še ni rodila otroka, je njegov brat dolžan, takoj vzeti vdovo k sebi in nadomestiti pokojnika — najbrže z boljšim uspehom. Ta navada je bila znana pod imenom levirat in so jo povzeli tudi Hebrejci (o nji čitamo v stari zavezi).

Vse do reforme kralja Filopatora, ki

je obnovil možovo oblast, je imela egiptovska žena enake pravice kakor moški. O materah in ženah nam pričajo stari napisi, ki jih imenujejo »nebt-pa«, kar je pomenilo: gospodarica hiše. Zgodovina navaja imena mnogih kraljic, med katerimi je posebno zaslovela Hatasa iz XXIII. dinastije. Hoteč bolj poudariti svojo moč, se je ta kraljica dala slikati z dolgo možko brado, ki jo je tudi nosila — kajpak umetno.

Sploh so imele egiptovske žene mnogo prostosti in so uživale zaščito najmočnejše boginje Izide. Ženske so se bavile z obrtjo in trgovino in so bile udeležene na vladi, dočim so njih mošče ostajali doma, pestovali otroke, kuhali in opravljali druga ženska opravila.

Ženitovanjska pogodba, ki so jo pred leti odkrili v egiptovskih razvalinah, je potrdila nad vsaki dvom to, kar je trdil že Diodoros sicilski, da je namreč v starem Egiptu moški prisegal ženski pokornost in zvestobo, dočim se ženi ni niti bilo treba zavezati, da bo živela z njim pod eno streho.

Spričo takšnega režima si pač lahko predstavljamo, kako je izgledala rodbina in kako se je godilo nesrečnim zakonskim možem! Povsod je vladala najširša svoboda. Nikdar ni bil feminizem v bolhotnejšem cvetu in nikdar niso bile njegove slabe strani tako vidne kakor v Egiptu.

Saj prave rodbine niti ni bilo več. Pod navideznim zakonom se je skrivala vrnitev k nekdanjim, divjaškim oblikam, ko se je lahko žena udajala slehernemu moškemu, ki ga je srečala. Dedično pravo je bilo izigrano in noben oče ni mogel reči, da je on res oče dotičnega otroka. Da, bil je celo prisiljen, pestovati in hraniti otroke, o katerih je vedel, da jim je vsakdo drugi prej oče nego on.

Preidimo k Hebrejcem, čijih življenje

nam je prilično znano iz sv. pisma. Njih zakonsko življenje se je odlikovalo po precejšnji čistosti, vendar pa je bilo mnogoženstvo ne samo dovoljeno, ampak takorekoč ukazano, toda v obliki, ki ga je delala manj nevarnega in grdega. Pravice in dostojnosti pravih zakonskih žena, ki jih je tudi bilo več. Deuteronom pravi: »Če ima mož dvoje žen, od katerih eno ljubi, drugo pa mrzi, in ako ima od njiju otroke ter želi med nje razdeliti premoženje, ne sme dajati prednosti sinu prve žene pred sinom druge.« Priležnice so bile zgolj služkinje, varovalo pa jih je materinstvo in so kot take spadale v rodbinski krog.

Da je biblija uprav zaukazovala mnogoženstvo, o tem ni mogoče dvomiti in večina bogoslovcev in pravnikov je bila v zadregi, kaj začeti s tem vprašanjem. Francoski bogoslovec Pothier pravi tako — le:

»Ker je Bog ustanovil sv. zakon, da bi bil tip in podoba združitve njegovega Sina s Cerkvijo, njegovo edino nevesto, je bilo treba, da je zakon združitve enega moškega z eno samo žensko. Toda Bog bi lahko napravil zakon nezavisno od tega tipa in podobe. Kakor je tedaj Bog mogel — če bi le hotel — ustanoviti drugačen zakon, ki ne bi bil združitve enega moškega z eno samo ženo, tako je tudi mogel dovoliti možem, da so lahko imeli več žen obenem, kar je tudi storil pri Abrahamu, Jakobu in Davidu ter pri židovskem narodu sploh. Bog, ki je obljubil svetim očakom, da bo razmnožil njih pleme kakor pesek v morju, jim je tudi dovolil, da so smeli imeti več žen hkratu. Abraham je imel razen žene Sare za ženo druge vrste njeno služkinjo Agar; patrijarh Jakob je imel ženi Lijo in Rahelo, za ženi druge vrste pa Balo in Zelfo.«

»Upravičeno lahko dvomimo, da bi omenjeni sveti očaki, ki so se ravnali po navdihnjenju, katerega jim je dajal Bog, živeli v mnogoženstvu brez božjega dovoljenja in odobritve.«

Zakonske zveze Hebrejcev je urejal do najmanjših podrobnosti Mojzesov zakon.

Žena je bila uvaževana in prosta, enaka možu; pesniki in modrijani so jo smatrali za veselje in bogastvo vsake hiše.

»Krepostna žena je možu, ki se je z njo srečal, dragocencija od draguljev. Pri nji si odpočije srce njenega moža... Ona prede volno in lan in dela to z veseljem... Vstaja s prvim svitom, deli hrano vsej hiši, daje služinčadi, kar ji gre... Njeno delo je razkošje in njena luč gorl vso noč.« (Knjiga pregovorov.)

(Dalje prihodnjič.)

Pravi zaklad

vsakega

gospodinjstva je dobro milo, zato zahtevajte povsod

odino le

147

milo „Gazela“.

Mala oznanila.

15.000 Din pristopim kot družabnik k vsaki obrti, najraje pa k gostilniški. Ponudbe pod „Primorec“ na upravo „Tabora“. 224

Zanesljiva gospodična, popolnoma zmožna slovenščine, se sprejme kot korespondentka in prodajalka v boljšo trgovino. Naslov pove uprava lista. 222

Moderno in higijensko urejeni brivski salon Fr. Novak, Aleksandrova cesta 22, se cenj. obištvu priporoča, prvovrstna postrežba, gg. gostom in abonentom na razpolago predalnik za lasne brivno orodje. Uradnikom in poduradnikom v predplačilu popust. 2622 50-21

Posojilo 10.000 do 15.000 Din ištem proti zavarovanju in proviziji na eksportu. Ponudbe na upravo lista pod „100“. 220

Separirana seba v prtiličju, v bližini sodnije, se s 15. februarjem odda kot pisarna. Ponudbe pod „V. Z.“ na upravnistvo „Tabora“. 219

Trgovska hiša v Mariboru na zelo ugodnem prostoru na prodaj. Pojasnila pri upravitelju A. Skasa, Maribor, Krekova ulica 16, in pri lastniku Robert Stöhr, St. Pölten, Schießstattpromenade 2, Österreich. 212 10-1

Najem se odda soba za dva gospoda (dijaka). Električna razsvetljava, poseben vhod. Pojasnila daje hišnik, Majstrova ulica 18. 221

Specijalni moderni damski lesalni salon za friziranje dam, umgovanje obraza in rok, manža in parna kopelj obraza, barvanje las, izdelovanje vsake vrstne lasničarskih del. Postrežba pod vodstvom g. Maly prvovrstna. Abonma v in izvan salona se sprejemajo. Posebni vhod skozi veže. Obisku se priporoča Fran Novak, briv-frisor, Aleksandrova cesta 22. 2623 50-21

Ne čakaj spomlad! Narodi lakoj: SEMENA, sadne dreve, vrtnice, dalje, gladiole itd. Vrtnarsko veleprodajno „V.R.T.“, Džamonja in dragevi, Maribor. Zahtevaj cenik! 69 10-10

Kupim pisalni stroj. V. Richter, Dravograd 26. 170 5-5

Pisalni stroj na prodaj. Ponudbe pod „Ugodno“ na upravo „Tabora“. 171 5-5

„AGRARIA“ Maribor, Aleksandrova c. 57, prodaja: Moko la banatsko, jabolka, lepa namizna od 50 kg naprej po najnižjih dnevnih cenah. Iste tam se kupuje fižol po najvišjih dnevnih cenah. 207 10-4

250.000 Dinarjev odda tudi v manjših zneskih proti dobri varnosti in primerni obrestni meri Konec, prometna pisarna J. Stuhar, Maribor, Lekarniška ulica 4. 197 3-2

Na prodaj: Moderno zidana vila pri parku s stolpičem in lepim vrtom ter vsem komfortom za Din 300.000. Trgovska hiša na prometni točki v Mariboru z trgovskimi lokali, Gezdna posestva z iglastim drevjem, lastno parno žago Trgovske in stanovanjske hiše v Mariboru, Celju, Ljubljani ter vile in večja posestva proda Konec, prometna pisarna J. Stuhar, Maribor, Lekarniška ulica št. 4. 196 3-2

Išče se JARMIST (gatrlist) k polnojarmeniku, več brušenja žag. Samec prednost! Nastop takoj! Ponudbe na upravnistvo. 209 3-3

Danes sveže morske ribe

Nordski sveži slaniki, 1a kg po D 30 — Nordski sveži slaniki, 11a kg po D 7 —

Fino dalm. olivno olje Polenovke (Bakalar) Prekajene slanike 215

Ruse, vsoljene slanike Slanike iz Vzhodn. morja, slanikove zavitke

Slane sardelle, sardine Znojnske kisle kumarce, odprte in v steklenicah vse po najnižjih cenah

Hmelak in drug

„Pri starem Temažu“

Maribor, Slomškov trg 6

Najugodnejši nakup modnega in galanterijskega blaga Jakob Lah - Maribor - Glavni trg 2

TVRDKA PREDOVIČ-BRIGLJEVIĆ

prodaja do nadaljnjega

čisto svinjsko mast

v količinah po 5 in 10 kg à 36.— Din na sejmšču pri klavnici. 218

LEPE ZOBE

ima le, kdor rabi

ITO - kremo!

2671

Podpirajte sokolski tisk!

P U H

in 2414

perje

po niskih cenah vedno v zalogi pri tvrdki

K. Worsche, Maribor

Gospodna ulica 10

OTVORITEV TRGOVINE!

Dajem si čast slavno občinstvo vljudno obvestiti, da sem z današnjim dnem prevzel trgovino gospoda A. Schrock-a v Vetrinjski ulici št. 7.

Slavno občinstvo naj prejme uverilo, da bodem imel vse vrste specerijskega blaga, posode in najfiniješi trapistovski sir po najnižjih dnevnih cenah na razpolago.

Za obilen poset se najboljše priporoča udani

Matija Lah.

VILIM PICK

Maribor

Tel. 334 Aleksandrova cesta 26 Tel. 334

ponuja rarno

tekstilno in manufakturno blago

po najnižjih cenah.

208

Prodaja na veliko le za trgovce.

Pristopajte k Sokolski Matici!

Potrli neizmerne žalosti naznanjamo vsem znancem in prijateljem, da je naša iskrenoljubljena sestra, gospodična

Marica Hrovat

v torek, dne 29. januarja 1924 v 21. letu svoje starosti preminula.

Truplo nepozabne pokojnice se bode v četrtek, dne 31. januarja 1924 ob 3. uri popoldne položilo na Ptujskem pokopališču k večnemu počitku.

PTUJ, dne 30. januarja 1924.

225

Bratje Hrovat.